

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาบทบาทของของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนครั้งนี้ เพื่อให้การเกิดความชัดเจนและง่ายต่อการศึกษาผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต
 - 1.1 บทบาทในการให้การศึกษแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา
 - 1.2 บทบาทในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่น
 - 1.3 บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่
 - 1.3 ความเห็นของฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
 - 1.5 ความคาดหวัง ปัญหา ข้อเสนอแนะ
2. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น
 - 2.1 บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่
 - 2.2 บทบาทในการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องปัญหาจริง
 - 2.3 บทบาทในการร่วมแก้ปัญหาให้ผู้ประกอบการ
 - 2.4 ความเห็นของฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
 - 2.5 ความคาดหวัง ปัญหา ข้อเสนอแนะ

1. โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

1.1. การให้การศึกษแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนตาม โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เป็นการเปิดโอกาสให้บุตรหลานเกษตรกร ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคือระดับ ปวช. นักศึกษามาจากบุตรหลานเกษตรกรจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 94.70 ทวนการศึกษาที่นักศึกษา ได้รับมี 3 ลักษณะ คือ การให้เรียนฟรีตลอดหลักสูตรพร้อมจัดบ้านพักอาศัยให้อยู่ภายในวิทยาลัย ทุกคน การจัดหาทุนการศึกษาต่างๆ จากมูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ และการให้ทุนทุกคนในการจัดทำ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพและหารายได้ระหว่างเรียน นักศึกษาที่จบตามหลักสูตรเฉลี่ยร้อยละ 99.10 ออกกลางคัน ร้อยละ 0.90 ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 86.90 ที่เหลือออกไปประกอบอาชีพ ด้านการเกษตรร่วมกับผู้ปกครอง ลูกจ้างสถานประกอบการและดำเนินการเอง ร้อยละ 10.10 และ

อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 3.00 สำหรับอาชีพที่นักศึกษาส่วนใหญ่สนใจ มากที่สุดคือรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างตามสถานประกอบการ มีเพียงส่วนน้อยที่ต้องการออกไปประกอบอาชีพเกษตรกรจริง ๆ โดยส่วนใหญ่อย่างเหตุผลคล้ายคลึงกันว่า ไม่มีทุนดำเนินการ

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ครู-อาจารย์ที่เกี่ยวข้องมีหลายประเด็นชี้ให้เห็นความพยายามของวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอีกหลายด้านได้แก่

(1) นักศึกษาที่เรียนตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต มาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรที่ยากจน บิดา-มารดามีอาชีพเกษตรกรรมกล่าวคือกล่าวคือ จังหวัดยโสธรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร เช่น ทำนา ทำไร่ ปลูกผัก เลี้ยงปลาคิดเป็นร้อยละ 89.67 รับจ้างร้อยละ 3.92 ค้าขายร้อยละ 1.56 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 1.70 และอื่น ๆ ร้อยละ 3.15 จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาร้อยละ 83.16 ค้าขายร้อยละ 8.21 รับจ้างร้อยละ 3.93 รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 4.11 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.59 ส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ร้อยละ 90.26 รับจ้างร้อยละ 4.01 ค้าขายร้อยละ 1.58 รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 1.65 และอื่น ๆ ร้อยละ 2.5 ภูมิลำเนาของนักศึกษาอยู่นอกเขตเทศบาล ผู้ปกครองมีที่ทำกินเป็นของตนเองร้อยละ 87 มาเรียนมาด้วยความสมัครใจร้อยละ 83 เพื่อจะนำเอาวิชาชีพที่เรียนและฝึกปฏิบัติในวิทยาลัยไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของชุมชนของตนเอง มีบางส่วนที่เข้ามาเรียนเพราะหาที่เรียนต่อไม่ได้ นักศึกษากลุ่มนี้บางคนจึงเกิดปัญหาในการเรียนและเป็นผลทำให้มีการออกกลางคัน แต่ก็มีส่วนน้อย

(2) การให้โอกาสบุตรหลานเกษตรกรผู้ด้อยโอกาสในชนบท จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีของกรมอาชีวศึกษา ตามหลักสูตร ปวช. พุทธศักราช 2538 เพื่อรับประกาศนียบัตร ปวช. เกษตรศาสตร์ โดยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้จัดกิจกรรมแนะนำโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พร้อมทั้งเชิญอาจารย์ ครูแนะแนว นักเรียนชั้น ม.3 ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เข้ามาเยี่ยมชมการดำเนินโครงการเป็นการเสริมให้บุคคลดังกล่าวได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาต่อทางด้านเกษตร

(3) การกำหนดหลักสูตรที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง จัดให้สำหรับการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษานั้นเป็นหลักสูตรวิชาชีพ ระดับ ปวช. (เกษตรศาสตร์) ที่กรมอาชีวศึกษากำหนด มีวิชาสามัญและวิชาชีพ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อมและช่างยนต์ สอดคล้องกับความพร้อมของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีและความรู้ความสามารถของอาจารย์

“เด็กที่มาเรียนที่วิทยาลัยส่วนใหญ่มีความต้องการด้านเทคโนโลยี วิทยาลัยจึงจัดให้ใน 3 วิชาหลักคือ การขับเคลื่อนยานพาหนะ วิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และคอมพิวเตอร์ ระบบไอ ที ต่าง ๆ และ พยายามส่งเสริมภาคการเกษตรให้เป็นภาคอุตสาหกรรม” (ผู้ช่วย ผอ.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี 2/11/45)

(4) การประชาสัมพันธ์โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาเน้นประชาสัมพันธ์ในเรื่องโอกาสในการศึกษาฟรี มีทุนการศึกษาและนักเรียนสามารถสร้างอาชีพระหว่างเรียนได้ เพื่อนำเอาผลกำไรที่ได้มาใช้ในการศึกษา และใช้ในชีวิตประจำวัน มีนักศึกษาหลายคนที่สามารถนำเงินก้อนนี้ไปใช้จ่ายให้กับครอบครัวได้ โดยเฉพาะวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี นักศึกษาที่มาจากหมู่บ้านที่ติดชายแดนไทย – ลาว และชายแดนไทย – กัมพูชา จะต้องมีการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นร่วมกับเกษตรกรจากชายแดนไทย – ลาว และชายแดนไทย – กัมพูชา ในช่วงปิดภาคเรียน เพราะจะต้องนำเอาความรู้ที่ได้ไปให้ความช่วยเหลือเกษตรกรดังกล่าว เนื่องจากสถานที่อยู่ห่างไกลจากวิทยาลัย วิทยากรที่จะออกติดตามไปจะออกไปเป็นครั้งคราว คือ เฉลี่ยเดือนละ 1-2 ครั้ง

(5) การจัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับผู้ด้อยโอกาส มีการจัดฟาร์มที่สมบูรณ์แบบทุกฟาร์มในวิทยาลัย เป็น โครงการจัดการศึกษาวิชาชีพการเกษตร สำหรับนักศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดระยะเวลาเรียน 3 ปี ตามหลักสูตรจบการศึกษา วิทยาลัยจัดเงินอุดหนุนให้ทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ ปีละ 5,000 บาท /คน จัดบ้านพักให้เพื่ออยู่อาศัยตลอดระยะเวลาที่เข้ามาเรียน หมู่บ้านๆ ละ 25 หลังๆ ละ 8 คน จำนวนนักศึกษา 200 คน ค่อหนึ่งหมู่บ้าน เป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อให้นักศึกษาได้จัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ และทำโครงการเกษตร เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน โดยมีการจัดครู อาจารย์ ดำเนินการสอน และควบคุมการเรียนการปฏิบัติตามโครงการของนักศึกษา มีการปรับปรุงพื้นที่และแหล่งจำหน่ายผลิตผลการเกษตร เพื่อการยังชีพ ผลผลิตจากโครงการเกษตรเพื่อหารายได้ ระหว่างเรียน สำหรับนักศึกษา

1.2 บทบาทในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่น

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่น ส่วนใหญ่จัดการศึกษาตามหลักสูตรระดับ ปวช.เกษตรศาสตร์ ของกรมอาชีวศึกษา โดยนักศึกษาทุกคนมีโอกาสเสนอโครงการเกษตรเพื่อยังชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนตามความสนใจ ซึ่งมีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่นหลายประการ ได้แก่

(1) มีการนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในลักษณะการเชิญเกษตรกรตัวอย่าง เจ้าของสถานประกอบการมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ บรรยายพิเศษ เชิญศิษย์เก่าที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรมาให้ความรู้และกระตุ้นเจตคติของนักศึกษาโดยมีการนำเอาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น และเป็นที่น่าสนใจของนักศึกษามาฝึกให้เกิดอาชีพกับนักเรียน ให้นักเรียนจัดทำฟาร์มของตน ไปพร้อมกับวิทยากรไปด้วยเพื่อเกิดการปฏิบัติจริง

(2) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่นที่ทำให้ให้นักศึกษามีแรงจูงใจที่ดีอีกอย่างคือการที่วิทยาลัยได้มีการจัดการเรียนการสอน โดยให้เห็นความสำคัญและรับประสบการณ์ตรงจากผู้ปฏิบัติจริงที่มีอยู่ชุมชนใกล้เคียงกับวิทยาลัย เช่น ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรีได้พานักศึกษาไปดูการดำเนินกิจการไชยกุลฟาร์ม ของคุณทัศนีย์ นัยกุล ฟาร์มไก่เนื้อของคุณสุนทร และฟาร์มสุกรของคุณเมธีเป็นต้น ส่วนที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ดก็จะมีกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านประจักษ์ที่มีการทำขนม และมีการทำเครื่องจักสาน ซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้กับวิทยาลัย นักศึกษาส่วนหนึ่งก็จะออกไปฝึกทำขนม และฝึกทำเครื่องจักสาน เพื่อนำมาจำหน่ายที่ร้านสวัสดิการของวิทยาลัย กิจกรรมดังกล่าวจะเน้นให้นักศึกษาเรียนจากการฝึกปฏิบัติจริงทุกคน เพื่อสามารถสร้างเป็นอาชีพได้

(3) นักศึกษาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ทางวิทยาลัยจัดให้อยู่ซึ่งเรียกว่าเป็นหมู่บ้านจำลอง ถือเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของหมู่บ้านจริง ๆ ของนักศึกษา เพราะนักศึกษาจะได้ทำอาชีพในหมู่บ้านจำลอง และยังได้มีโอกาสรับการฝึกทักษะอาชีพ โดยวิทยาลัยจะส่งนักศึกษาไปฝึกงานตามฟาร์มต่าง ๆ เช่น ฟาร์มไม้ผลของคุณหนูกันต์ แหล่งผลิตปลาสามแม่ก้อยยโสธร ฟาร์มสุกรที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับอาชีพที่ทำในหมู่บ้านจำลอง

(4) ลักษณะพิเศษในการอยู่ในหมู่บ้านจำลองที่ทำให้ให้นักศึกษาเข้าใจถึงปัญหาอาชีพในท้องถิ่นเป็นอย่างดีคือ นักศึกษาทุกคนต้องทำโครงการเกษตรเพื่อยังชีพให้ได้ผลผลิตเพื่อเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารเลี้ยงตนเองภายในหมู่บ้านจำลองและเสนอโครงการขอยืมเงินทุนได้คนละ 2,500 บาท/คน/ภาคเรียน ตามความสนใจเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน ซึ่งจะมีอาจารย์ที่เลี้ยงคอยดูแลให้คำแนะนำ เมื่อสิ้นสุดโครงการต้องส่งเงินคืนโดยไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย ส่วนกำไรเป็นของนักศึกษาทั้งหมด ทุกคนต้องจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย ตามระบบบัญชีเป็นการฝึกทักษะการบริหารจัดการ โดยมีสมุดบันทึกโครงการที่เป็นแบบฟอร์มในนามองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ส่วนการจำหน่ายผลผลิต นักศึกษาต้องจำหน่ายเองตามโรงอาหารการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ร้านหน้าวิทยาลัยและร้านสหกรณ์หมู่บ้าน ถ้ามีจำนวนมากวิทยาลัยก็ติดต่อพ่อค้ามารับซื้อในวิทยาลัยโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างผลการดำเนินงานตามโครงการหารายได้ระหว่างเรียนของนายระวีพรหมดี นักศึกษาระดับ ปวช.3 พืชศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี

(ตำนาน)
 โครงการ เลี้ยงไก่เนื้อจำหน่าย บัญชีกำไร - ขาดทุน
 เพียงวันที่ 8 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2544

รายรับ	รายจ่าย
รายรับการผลิตผลเป็นเงินสด.....18,923 บาท	รายจ่ายการผลิตผลเป็นเงินสด.....11,310 บาท
ลูกหนี้	เจ้าหนี้(รายจ่ายการผลิต)
ทรัพย์สินปลายปีที่เพิ่มขึ้น	ทรัพย์สินปลายปีที่ลดลง
.....18,923 บาท	ค่าแรงงาน (ที่ไม่จ้าง)220.50 บาท
รวมรับ11,530.50 บาท
.....18,923 บาท	รวมจ่าย
	กำไร (ขาดทุน)สุทธิ
 7,392.50 บาท

การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่นจะเห็นได้จากตารางเรียนของนักศึกษาชั้น ปวช. 1, 2 และ ปวช. 3 ที่เรียนตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ซึ่งวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี โยโสธร และร้อยเอ็ด จะมีรายวิชาที่เหมือนกัน เพราะเป็นโครงการที่กรมอาชีวศึกษาได้มีนโยบายให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทุกแห่ง ดำเนินการ อีกทั้งวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งมีภูมิประเทศที่คล้ายคลึงกัน วิชาชีพที่จัดให้จึงเหมือนกัน เพียงแต่ยืดหยุ่นในเรื่องวัน เวลา ดังนี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางเรียน – ตารางสอน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

ปวช. 1/2 ลัทธิศาสตร์

เวลา	04.30	08.30	09.30	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30	
วัน/ชั่วโมง	07.30	09.30	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30	18.30	
วัน/ชั่วโมง	เช้า	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
จันทร์	การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น											
อังคาร	อ. อำนวย											
พุธ	อ. ทารินทร์ 624,625											
พฤหัสบดี	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2											
ศุกร์	อ. พิไลวรรณ 524											
	กิจกรรม อ.ก.ท.											
	หอประชุม											
	ดูสื่อวีดิทัศน์ 2											
	อ. สมจิตร สนาม 2											
	พิมพ์ดีดไทย											
	อ. ทารินทร์ 624,625											
	พิมพ์ดีดไทย											
	อ. ทารินทร์ 624,625											

ตารางเรียน – ตารางสอน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

ปวช. 2/1 พืชศาสตร์

เวลา	04.30	08.30	09.30	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30
วัน/ชั่วโมง	07.30	09.30	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30	18.30
วัน/ชั่วโมง	เช้า	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
จันทร์	วิทยาลัยเกษตรเมืองต้น อ. สมจิตร์ 514, อ. สำโรง 512										
อังคาร	ทักษะผลิตภัณฑ์พืช อ. ปัทมา อุตฯ 2										
พุธ	กิจกรรมการใช้ห้องสมุด (อ. ชนิตา) กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด อ. สุรเดช หอประชุม										
พฤหัสบดี	กิจกรรมโครงการหลักของ สมาชิกร.อ.ท. (หอประชุม)										
ศุกร์	การป้องกันกำจัดศัตรูพืช อ. เสด็จรัตน์ พ12										
	ทักษะสัตวปีก อ. พอใจ 312										
	ภาษาอังกฤษเกษตรและเทคโนโลยี อ. พรพิมล 636										

ตารางเรียน - ตารางสอน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโคราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

ปวช. 3/4 การประมง

เวลา	04.30	08.30	09.30	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30
วัน/ชั่วโมง	07.30	09.30	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30	18.30
วัน/ชั่วโมง	เช้า	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
จันทร์	โครงการเลี้ยงปลา										
อังคาร	อ. สิวินา										
พุธ	<p>กฎหมายประมง</p> <p>อ. ปัทวี 614</p> <p>การปฏิบัติงานคุณภาพ ISO</p> <p>อ. กัญจน์ลักษณ์ 621</p> <p>การเลี้ยงปลาสวยงาม</p> <p>อ. หนูไกร 614</p>										
พฤหัสบดี	<p>กิริยา</p> <p>กิจกรรมทางวิชาการ</p> <p>ของสมาชิก อ.ก.ท.</p> <p>กิจกรรมสังคมและ</p> <p>วัฒนธรรม อ. นภัสวรรณ</p> <p>กิจกรรมมาตรฐานวิชาชีพ</p> <p>อ. ดำเรียง หอประชุม</p>										
ศุกร์	<p>โครงการเลี้ยงปลา</p> <p>อ. สิวินา</p>										

1.3 บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่

การจัดกาเรียนการสอนตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ประกอบการหน้าใหม่วิทยาลัยมีการฝึกให้นักศึกษามีการรวมกลุ่มจัดทำธุรกิจขายตรง กลุ่มละ 3-5 คน เพื่อฝึกทักษะการบริหารจัดการ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม ความร่วมมือในการแข่งขันด้านการตลาด เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงสุกร เป็นต้น และมีวิชาชีพต่อเนื่องจากกลุ่มเลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร คือกลุ่มรับชำแหละ กลุ่มขายไก่สด การแปรรูปไก่ เช่นการอบ-ย่างเพื่อจำหน่ายหรือกลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มแปรรูปอาหารจากปลา

การให้ประสบการณ์ตรงเพิ่มเติมจากสถานประกอบการ โดยมีการพานักศึกษาไปศึกษาจากฟาร์มสมบูรณ์แบบ สถานประกอบการที่นักศึกษาสนใจทั้งในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่น และยังส่งนักศึกษาไปฝึกงานเพื่อพัฒนาทักษะในสถานประกอบการที่สนใจตามสาขาวิชาที่เรียน เช่นสถานีนำร่องพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี บริษัทไทยน้ำทิพย์ขอนแก่น สถานีพืชสวนที่ราบสูง สวนน้ำฝน สวนนงนุช ไร่ลลิตรา ไซกุลฟาร์ม เป็นต้น นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้ และเกิดความมั่นใจในประสบการณ์ตรงจากการศึกษาดูงานและฝึกทักษะจากสถานประกอบการ มีผลดีต่อการพัฒนาและบริหารจัดการ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพหารายได้ระหว่างเรียนของนักศึกษา สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนักศึกษา “มีความมั่นใจในการที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพ และแนะนำกลุ่มสนใจที่อยู่ในชุมชนของตน เช่นถ่ายทอดความรู้จากการปลูกพืชผักสวนครัว และการปลูกมะม่วงนอกฤดูกาล แนะนำการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชให้กับพ่อ แม่ ญาติ ๆ ได้อย่างเต็มที่เพราะได้รับการฝึกปฏิบัติจริงจากทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครูพี่เลี้ยง อีกทั้งยังสามารถหารายได้ระหว่างเรียนด้วยการปลูกผักขายโดยจำหน่ายที่หน้าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (จิราวรรณ ศรีวิเศษ : 21/10/45)

กิจกรรมการเรียนเน้นให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการบริหารจัดการด้านการตลาด โดยจัดให้นักศึกษาขายสินค้าจากการผลิตตามโครงการที่นักศึกษาถุ้ยมเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน และจัดให้รับผิดชอบในการขายที่ร้านค้าสวัสดิการหน้าวิทยาลัยวันละ 3-4 คน ที่สำคัญนักศึกษาทุกคนที่เสนอโครงการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นอาชีพเสริมหารายได้ระหว่างเรียน นักศึกษาต้องบริหารจัดการเองทั้งหมด ตั้งแต่การเสนอโครงการ การวางแผนการผลิต การวางแผนการตลาด การจำหน่าย การจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย และบันทึกผลการปฏิบัติงาน นักศึกษาบางกลุ่มจะออกไปศึกษาจากสถานประกอบการใกล้วิทยาลัยในการบริหารจัดการ เช่น นักศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ดจะออกไปศึกษาการบริหารจากกลุ่มแม่บ้านประจักษ์นักศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียโสธรจะออกไปศึกษาการบริหารจัดการจากสถานีประมงน้ำจืดยโสธร ซึ่งตั้งอยู่หน้าวิทยาลัย และนักศึกษาจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีจะออกไปศึกษาการบริหาร จัดการจากหมู่บ้านปะอ่าว ที่

มีการทอผ้าพื้นบ้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในการประกอบการ และเมื่อสิ้นสุดโครงการต้องส่งเงินยืมคืนวิทยาลัย ส่วนกำไรก็เก็บเป็นรายได้ของ นักศึกษา มีนักศึกษาบางส่วนประสบปัญหาการขาดทุนเนื่องจากสภาพภูมิอากาศ น้ำท่วม กรณีเช่นนี้วิทยาลัยก็ไม่ให้นักศึกษาใช้หนี้เงินในส่วนที่ขาดไป

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้องส่วนหนึ่งได้ชี้ให้เห็นความพยายามของวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผู้ประกอบการหน้าใหม่อีกหลายด้าน ได้แก่

1) การเปิดโอกาสให้นักศึกษาค้นหาโอกาสหยิบยืมทุนเพื่อให้นักศึกษาเสนอ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพขอรับเงินทุนดำเนินการลักษณะกึ่งยืม สำหรับฝึกอาชีพตามความสนใจและหารายได้ระหว่างเรียน “ในส่วนของ การเสนอ โครงการเพื่อขอรับเงินทุนดำเนินการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน เป็นโครงการที่ดีสำหรับนักศึกษาที่กล้าลงทุน กล้าตัดสินใจ และขยันขันแข็ง หากมีตลาดรองรับนอกจากร้านค้า สวัสดิการในส่วนนี้จะดีมาก”

2) ลักษณะการจัดการระบบบ้านพักอาศัยที่ให้นักศึกษาพักฟรี มีการปกครองดูแลกันเองระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง โดยมีรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์จะถ่ายทอด และแนะนำการฝึกอาชีพให้รุ่นน้อง ถือเป็นบทบาทสำคัญในการเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการ อีกทั้งยังมีครูพี่เลี้ยง ดูแล ให้คำแนะนำ นักศึกษาในการดำเนินชีวิตในหมู่บ้านทั้งเรื่องการเรียนรู้ การทำอาชีพเสริมระหว่างเรียน ให้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม พัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข “ครูพี่เลี้ยงถือเป็นกุญแจสำคัญในการฝึกอาชีพและ ใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านของนักศึกษาย่อมทำโครงการหากครูพี่เลี้ยงมีจิตวิทยาในการดูแลนักศึกษาทุกด้าน จะทำให้ นักศึกษามีความมั่นใจในการฝึกอาชีพ”

3) ประเด็นที่สำคัญอีกอย่างที่เน้นให้นักศึกษารู้จักการบริหารจัดการ เพื่อเข้าใจการตลาดคือการจัดให้มีร้านค้าสวัสดิการเพื่อจำหน่ายผลิตผลด้านอาชีพที่นักศึกษา/ครูผลิต เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน แต่ก็มีปัญหาในการจำหน่ายเพราะสินค้าไม่เป็นที่นิยมของผู้ซื้อ ไม่ตรงกับความต้องการ ตลาดหรือร้านค้าสวัสดิการไม่ใช่แหล่งซื้อขายของคนหมู่มาก ผู้บริโภคสินค้าจึงมีจำนวนจำกัด แต่วิทยาลัยก็พยายามดำเนินการ “ การฝึกปฏิบัติในกา หารายได้ระหว่างเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรื่องการตลาดยังมีน้อย หากมีการฝึกปฏิบัติแบบตัวต่อตัวจะดีกว่านี้”

4) การจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกให้นักเรียนมีความพร้อมและแม่นยำในหลักการตลาด เพื่อการเป็นผู้ประกอบการที่ดี การฝึกอาชีพจึงเป็นการผสมผสานกัน มีการจัดกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ การเรียนส่วนใหญ่

จะเรียนโดยการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพที่ให้นักศึกษากู้ยืมเงินเพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ระหว่างเรียน ถ้านักศึกษาประสบปัญหาการขาดทุนก็เลื่อนกำหนดการ ใ้ช้หนี้ในปีถัดไป เป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการแก้ปัญหา และประสบปัญหาของการประกอบการทุกด้าน

5) การจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยจะให้นักศึกษาฝึกคุณลักษณะนิสัย เกษตรกรแบบยังชีพ คือมอบหน้าที่ให้รับผิดชอบงานเกษตรในภาคเช้า ทุกวันก่อนเข้าเรียนและหลัง เลิกเรียนมีทั้ง กิจกรรมนันทนาการและการรวมกลุ่มเพื่อปรับพฤติกรรมทางสังคม ถือเป็น การจัด ประสบการณ์เพื่อฝึกการเป็นเกษตรกรเต็มตัว ใ้รู้จักการยังชีพแบบเกษตรกร

จากบทบาททั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นต่างเป็นบทบาทที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โยธาธร ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี ได้พยายามดำเนินการเพื่อให้โอกาสนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการ ศึกษา ภายใต้บริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่น เป็นการเตรียมความพร้อมให้สามารถเป็นผู้ประกอบการ หน้าใหม่ในอนาคตได้ สรุปบทบาทที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปบทบาทของวิทยาลัยเกษตรในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ตามโครงการปฏิรูปการ ศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

บทบาท	การดำเนินงาน
1.การให้การศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดโอกาสให้บุตรหลานเกษตรกรได้ศึกษาต่อมากกว่าร้อยละ 97 จากนักศึกษาทั้งหมด 2. จัดที่พักและทุนการศึกษาให้กับนักศึกษา โดยเรียนฟรีตลอดหลักสูตร 3. นักศึกษาสามารถเสนอโครงการวิชาชีพเกษตรตามความสนใจเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน โดยมีทุนอุดหนุนให้ 5,000 บาทต่อปี
2.บทบาทในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษามีโอกาสฝึกวิชาชีพเกษตรจากฟาร์มที่สมบูรณ์แบบในวิทยาลัย 2. นักศึกษาได้ดำเนิน โครงการวิชาชีพเกษตรตามความต้องการ สอดคล้องกับปัญหาของท้องถิ่น เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน 3. มีการจัดวิทยากรภายนอก เกษตรกรตัวอย่าง เจ้าของผู้ประกอบการและเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นวิทยากรพิเศษในการให้ ความรู้ 4. นักศึกษาได้ฝึกการบริหารจัดการ ฝึกประสบการณ์ในการอยู่ใน สังคมในหมู่บ้านจำลองที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

บทบาท/ประเด็น	บทบาทที่ดำเนินการ
3. บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่	1. วิทยาลัยมีการฝึกให้นักศึกษามีการรวมกลุ่มจัดทำธุรกิจขายตรงเกี่ยวกับผลผลิตการเกษตร โดยอาศัยร้านสวัสดิการ หมู่บ้านจำลอง 2. จัดให้นักศึกษามีการศึกษาดูงาน และฝึกงานเพื่อพัฒนาทักษะในสถานประกอบการที่ตรงกับสาขาที่เรียน 3. จัดการเรียน โดยเน้นให้นักศึกษาฝึกการบริหารจัดการด้านการตลาด

1.4 ความเห็นของฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

1.4.1 ความเห็นจากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5 สรุปการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพของชุมชน ตามความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ลำดับแรก (ดำเนินตามบทบาทได้มากที่สุด)

ลำดับที่	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	
	ครู อาจารย์	นักศึกษา
1	การสรุปผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ ($\bar{x} = 3.86$)	อาชีพที่จัดให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.71$)
2	อาจารย์/วิทยากรให้การฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากินในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.81$)	การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายในการจัดกิจกรรมพัฒนาตลอดจนการแนะแนวอาชีพแก่นักศึกษาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.70$)
3	อาชีพที่วิทยาลัยจัดฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 3.69$)	การบริการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาที่เข้าโครงการ ($\bar{x} = 3.60$)

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหาร - อาจารย์ นักศึกษา ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ส่วนใหญ่ คือ อาจารย์/วิทยากรให้การฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการทำมหากินในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.81$) อาชีพที่วิทยาลัยจัดฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของชุมชนและนักศึกษา ($\bar{x} = 3.71$) ดำเนินงานได้มากที่สุด แสดงว่าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง มีการฝึกอาชีพแก่นักศึกษาเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการ อีกทั้งอาจารย์/วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมเข้าใจสภาพภูมิประเทศ และสภาพเศรษฐกิจของชุมชนเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.81$)

ตารางที่ 6 สรุปการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพของชุมชนตามความเห็นของครู อาจารย์และ นักศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ยโสธรและอุบลราชธานีที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ลำดับสุดท้าย (ดำเนินตามบทบาทได้น้อยที่สุด)

ลำดับ ที่	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	
	ครู อาจารย์	นักศึกษา
1	การจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพแก่ ชุมชน ($\bar{x} = 2.19$)	นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร เพื่อพัฒนาอาชีพ ($\bar{x} = 3.22$)
2	การให้ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการ กำหนดหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพ ($\bar{x} =$ 2.84)	การแนะแนวอาชีพเป็น รายบุคคลควบคู่กับ การฝึกอบรม ($\bar{x} = 3.41$)
3	การแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่ กับการฝึกอบรม ($\bar{x} = 3.01$)	ความเหมาะสมในการเตรียมสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตร เพื่อชีวิต ($\bar{x} = 3.47$)

จากตารางที่ 6 ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร - อาจารย์ นักศึกษา ทั้ง 3 จังหวัด ที่ดำเนินตามบทบาทได้น้อยที่สุด ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันส่วนใหญ่ คือการแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่กับการฝึกอบรม ($\bar{x} = 3.01$)

จากการดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนโครงการปฏิรูปเกษตรเพื่อชีวิตตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักศึกษา ที่พบว่ามี การดำเนินงานในระดับมากและน้อยนั้น สำหรับครู อาจารย์มีข้อจำกัดในการดำเนินงาน แต่ก็มี ความ

พยายามดำเนินการโดยมองข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ ส่วนนักศึกษาก็ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และอาจารย์ ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด สรุปดังตารางที่ 7-8

ตารางที่ 7 ความเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหาร ครู อาจารย์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

การดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	
ความพยายามในการดำเนินงาน (n= 7)	ข้อจำกัดในการดำเนินงาน (n= 5)
<p>1. การที่เด็กบางส่วนเข้ามาเรียนด้านเกษตรเพราะไม่มีที่เรียนหรือไม่มีทุนเรียนในสถาบันอื่น ๆ นั้น ครูก็ได้พยายามจัดการเรียนการสอนตามแผนงานโครงการที่กำหนด</p> <p>2. สังคมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญภาคอุตสาหกรรม มากกว่าเกษตรกรรม วิทยาลัยจึงพยายามจัดการสอนให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมมากขึ้น</p> <p>3. ผลผลิตด้านอาชีพที่นักศึกษาผลิตบางอย่างแม้ไม่เป็นที่นิยมของตลาดเมื่อนักศึกษาผลิตได้ตลาดรับซื้อมีน้อยแต่ก็มีความพยายามในเรื่องนี้</p> <p>4. การปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านมาจากคนละที่ลักษณะนิสัยแตกต่างกัน แต่ก็อายุและวัฒนธรรมเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน การปฏิบัติตัวภายใต้กฎ ระเบียบ ปกครองกันเอง ได้ฝึกการปรับตัวในสังคม ฝึกเป็นผู้นำและผู้ตาม ได้ความรู้ทักษะด้านอาชีพแล้ว ยังได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข</p>	<p>1. เด็กบางส่วนไม่สนใจฝึกปฏิบัติงานเกษตร แม้จะให้กู้ยืมเงินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อยังชีพ ครูที่เลี้ยงต้องรับผิดชอบนักศึกษาหลายคน การดูแลช่วยเหลือนักศึกษาจึงมีการดำเนินการน้อย</p> <p>2. การฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษามีข้อจำกัดด้านจำนวนสื่อ/อุปกรณ์ เด็กบางส่วนจึงไม่ได้รับการฝึกเต็มที่ เมื่อจบออกไปจึงขาดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ</p> <p>3. หลักสูตรฝึกอาชีพที่ให้นักศึกษาฝึกในหมู่บ้านของวิทยาลัยส่วนใหญ่จะทำการเป็นกลุ่ม นักศึกษาบางส่วนไม่ฝึกจริงจัง การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ครูเองก็ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะช่วยเหลือแนะนำเด็ก</p> <p>4. งบประมาณโครงการเกษตรเพื่อยังชีพสำหรับนักศึกษาใช้ในการลงทุนหารายได้ระหว่างเรียนมีจำกัด ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพตามความพร้อมของวิทยาลัยทั้งด้านสื่อ / อุปกรณ์ และบุคลากร งบประมาณในการติดตามนักศึกษาที่จบตามหลักสูตรไม่มี บุคลากรมีน้อย และไม่มียุทธศาสตร์ด้านนี้ชัดเจน การติดตามนักศึกษาที่จบไปแล้วในด้านการประกอบอาชีพจึงไม่ได้ดำเนินการ</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	
ความพยายามในการดำเนินงาน (n= 7)	ข้อจำกัดในการดำเนินงาน (n= 5)
5. การจัดตลาดแรงงานและอาชีพด้านผลิตของนักศึกษาในลักษณะการจัดการที่ครบวงจรเป็นไปได้ยากเพราะครูอาจารย์เองก็ขาดทักษะในด้านนี้ แต่ก็พยายามให้มีการบริหารจัดการได้ในบางส่วน	5. ผลผลิตจากการฝึกอาชีพบางอย่างไม่เป็นที่ต้องการหรือถ้าเป็นที่ต้องการก็จะมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการมาก การนำผลผลิตไปจำหน่ายจะไม่คุ้มทุน จึงไม่มีการดำเนินการแก้ไขในเรื่องนี้เพราะถือว่าเป็นเพียงการฝึกหัด
6. การปรับตัวของนักศึกษาที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านมาจากคนละที่ลักษณะนิสัยต่างกัน แต่ก็อายุและวัฒนธรรมเหมือนหรือใกล้เคียงกัน การปฏิบัติตัวภายใต้กฎ ระเบียบ ปกครองกันเอง เด็กได้ฝึกการปรับตัวในสังคม ฝึกเป็นผู้นำและผู้ตาม ได้ความรู้ทักษะด้านอาชีพ แล้ว ยังได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	6. งบประมาณโครงการเกษตรเพื่อยังชีพสำหรับนักศึกษาใช้ในการลงทุนหารายได้ระหว่างเรียนมีจำกัด ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพตามความพร้อมของวิทยาลัยทั้งด้านสื่อ / อุปกรณ์ และบุคลากร งบประมาณในการติดตามนักศึกษาที่จบตามหลักสูตรไม่มี บุคลากรมีน้อย และไม่มียกยอบายด้านนี้ชัดเจน การติดตามนักศึกษาที่จบไปแล้วในด้านประกอบอาชีพทำได้บ้างแม้ยังไม่มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนในชนบทที่ขาดแคลนได้ศึกษาต่อทั้งด้านอาชีพและสายสามัญเพื่อการประกอบอาชีพและการเรียนต่อ ที่สำคัญยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญของนักศึกษา ในการเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมส่วนรวมในอนาคต ส่วนการจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพหรือร้านค้าสวัสดิการสำหรับให้นักศึกษานำผลิตผลจากการจัดทำโครงการเกษตรเพื่อยังชีพมาจำหน่ายหารายได้ระหว่างเรียนนั้น แม่ว่ายังเป็นปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ สินค้าไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ครูพี่เลี้ยงไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้ทั่วถึงเนื่องจากมีภาระอื่น การกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานโครงการของนักศึกษาจึงขาดประสิทธิภาพรวมทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการ และจากการดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา ที่พบว่ามีการดำเนินงานในระดับมากและน้อยนั้น เพราะมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน แต่วิทยาลัยก็มีความพยายามโดยมองข้ามข้อจำกัด โดยมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตาม โครงการปฏิบัติการศึกษา
เกษตรเพื่อชีวิต

ความเห็นของนักศึกษาในการดำเนินงาน	
ต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (n=6)	ต่อครู/ อาจารย์ (n=9)
<p>1. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีการประชาสัมพันธ์ให้เด็กที่ขาดโอกาสเข้ามาเรียนตาม โครงการปฏิบัติการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และยังให้นักศึกษาเสนอ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพขอรับเงินทุนดำเนินการลักษณะ กู้ยืมเพื่อฝึกอาชีพตามความสนใจและหารายได้ระหว่างเรียน</p> <p>2. วิทยาลัยจัดหมู่บ้านอยู่ในบริเวณให้นักศึกษาพักอาศัยฟรี เลือกกันเองเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ปกครองกันเอง ครูพี่เลี้ยง ดูแลให้คำแนะนำนักศึกษาในการดำเนินชีวิตในหมู่บ้านทั้งเรื่องการเรียน การทำอาชีพเสริมระหว่างเรียน ให้ฝึก การเป็นผู้นำและผู้ตาม พัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข</p> <p>3. วิทยาลัยจัดให้มีร้านค้าสวัสดิการเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านอาชีพที่นักศึกษา/ครูผลิตเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน แต่ก็มีปัญหาในการจำหน่าย เพราะสินค้าไม่เป็นที่นิยมของผู้ซื้อ ไม่ตรงกับความต้องการ ตลาดหรือร้านค้าสวัสดิการ ไม่ใช่แหล่งซื้อขายของคนหมู่มาก ผู้บริโภคสินค้าจึงมีจำนวนจำกัด</p>	<p>1. ครู/อาจารย์มีการออกแนะแนวตามสถานศึกษาเพื่อเชิญชวนให้นักเรียนที่จบ ม.3 เข้าศึกษาต่อ เป้าหมายส่วนใหญ่จะไปตามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และพื้นที่ ชุมชนมีรายได้ต่ำ โดยประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่า วิทยาลัยจัดทั้งที่พัก ค่าเล่าเรียนให้ฟรี รวมทั้งมีกระส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนด้วย</p> <p>2. ครู/อาจารย์จะเข้ามามีบทบาทเป็นครูพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำนักศึกษาทั้งเรื่องการเรียน การทำอาชีพเสริมระหว่างเรียน การฝึกทักษะด้านสังคมในหมู่บ้านจำลองที่วิทยาลัยจัดให้ แต่การปฏิบัติยังไม่มีการศึกษานักศึกษาเป็นรายบุคคล การช่วยเหลือเป็นการดูแลจะเป็นภาพกว้าง ๆ แต่ก็มีครูหลายท่านที่ให้ความเป็นกันเอง</p> <p>3. การช่วยเหลือนักศึกษาเรื่องการบริหารจัดการ นำผลผลิตไปจำหน่ายมีน้อย นักศึกษาบางส่วนต้องอาศัยกลุ่มเพื่อน ครูอาจารย์ไม่ค่อยมีเวลา หรืออาจขาดทักษะในเรื่องการบริหารจัดการ นักศึกษาบางส่วนจึงขาดความมั่นใจในเรื่องนี้ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เจตคติของนักศึกษาเกี่ยวกับอาชีพด้านการเกษตรไม่ดีเท่าที่ควร</p>

จากตารางที่ 8 พบว่า ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เปิดโอกาสให้นักเรียนในชนบทที่ขาดแคลน ได้ศึกษาต่อสายอาชีพและสายสามัญ จัดให้ฝึกทักษะทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ส่งเสริมให้กู้ยืมเงินเพื่อฝึกอาชีพและหารายได้ระหว่างเรียน โดย

จัดร้านค้าสวัสดิการให้ นักศึกษานำผลิมาจำหน่ายเพื่อการบริหารจัดการ แต่ผลผลิตที่นักศึกษานำไปจำหน่ายส่วนใหญ่ ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ครูที่เลี้ยงไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้ทั่วถึง เนื่องจากมีภาระอื่น การกำกับติดตามผล การปฏิบัติงาน โครงการของนักศึกษาขาดประสิทธิภาพ ไม่มีการศึกษารายบุคคล ทำให้นักศึกษาบางส่วนขาดความมั่นใจ

1.4.2 ความเห็นจากการสัมภาษณ์ ตามความคิดเห็นของครู อาจารย์

การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ พบว่า สถานที่ทั้ง 3 จังหวัด มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่คล้ายคลึงกัน เหมาะในการจัดการเรียนการสอนด้านเกษตรเป็นอย่างดี แต่อุปสรรคจะแตกต่างกัน จากยโสธรและร้อยเอ็ด เกี่ยวกับสภาพของพื้นที่ ที่อาณาเขตติดต่อกับลาว และ กัมพูชา จึงมีโครงการฝึกอาชีพประชาชนชายแดนไทย-ลาว , ไทย-กัมพูชา ต่างจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 2 แห่ง

โดยภาพรวม การดำเนินงานของวิทยาลัยในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของครู – อาจารย์ ตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต สรุปได้ ดังนี้

โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต มีการจัดฟาร์มที่สมบูรณ์แบบทุกฟาร์ม เป็นโครงการจัดการศึกษาวิชาชีพการเกษตรที่จัดให้กับนักเรียน บุตรเกษตรกรที่ด้อยโอกาสของ สปช. ได้เข้าเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดระยะเวลาเรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 3 ปี ตามหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา จนจบการศึกษา แล้วได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเกษตรศาสตร์ (ปวช. เกษตรศาสตร์) โดยจัดเงินอุดหนุนให้ทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ ปีละ 5,000 บาท/คน ในด้านการประชาสัมพันธ์และนักเรียนสามารถสร้างอาชีพระหว่างเรียนได้ โดยการนำเอาเงินอุดหนุนทำโครงการ ภายใต้การควบคุมดูแลของครูที่เลี้ยง และอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และ อาจารย์ที่รับผิดชอบจะออกไปแนะนำ ประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าว ตามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้ นักเรียนเข้ามาเรียนตามหลักสูตรปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต พร้อมทั้งมีหนังสือราชการจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีไปยังที่ทำการ / อบต. และ โรงเรียน

ผู้บริหารวิทยาลัย ได้พยายามชี้ถึงจุดเน้นของ โครงการนี้ที่ต้องการให้นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษาในภาคเกษตรกรรม “โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตเป็นการพัฒนาอาชีพ แผนการจัดการเรียนการสอนและทำโครงการช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและสร้างงานสร้างรายได้ระหว่างเรียน เพราะสาระที่เรียนและทำโครงการส่วนใหญ่ตรงกับความ ต้องการของผู้เรียน เพราะมีทั้งวิชาเรียนเล็ก และวิชาเรียนเสรี ถือเป็นโครงการที่ทำให้บุตรหลานเกษตรกรได้ประโยชน์โดยตรงและเห็นความสำคัญของภาคเกษตรมากกว่าในอดีตที่ประเทศ

ไทยได้มุ่งเน้นพัฒนาเพียงด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม จึงทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการช่างฝีมือในภาค อุตสาหกรรมมากขึ้นด้วย ในขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ภาคการเกษตรกรรมต้องไปพัฒนา ภาคอุตสาหกรรม แต่ภาคเกษตรกรรมซึ่งต้องอาศัยรายได้จากการส่งออก มีขีดจำกัดและการแข่งขัน ในสังคมสูง องค์การเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและองค์การสากล ระดับโลกมีอิทธิพลต่อการส่งออกสินค้าด้านการเกษตรมากขึ้น ทำให้การพัฒนาภาคเกษตรมีข้อจำกัด จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาและยกระดับการศึกษาให้แก่บุตรหลานเกษตรกร ประชาชน ให้ผลิตสินค้าได้มาตรฐานคุณภาพสูงขึ้น” (ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโสธร: 2/11/45)

การจัดบ้านพักให้นักศึกษาเพื่ออยู่อาศัยตลอดระยะเวลาที่เข้ามาเรียน ให้พักอาศัยอยู่เป็นหมู่บ้านๆ ละ 25 หลังๆ ละ 8 คน สามารถรับนักศึกษาได้ 200 คน ต่อหนึ่งหมู่บ้าน เป็นการจำลองสถานการณ์ให้นักศึกษาได้จัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ และทำโครงการเกษตร เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน โดยมีการจัดครู อาจารย์ ดำเนินการสอน และควบคุมการเรียนการปฏิบัติตามโครงการของนักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ต้องปรับปรุงพื้นที่และแหล่งจำหน่ายเพื่อการเกษตร เพื่อการยังชีพ และทำโครงการเกษตรเพื่อหารายได้ ระหว่างเรียนสำหรับนักศึกษาทุกคน

การจัดครูพี่เลี้ยงเพื่อดูแลนักเรียนขณะทำโครงการและอยู่บ้านพัก ครูพี่เลี้ยงจะไปดูแลตลอด “ นักเรียนในโครงการส่วนใหญ่จะเป็นบุตรหลานเกษตรกร ชาวชนบทที่เคยอยู่กับครอบครัวที่พ่อแม่คอยให้คำแนะนำและเป็นที่ยกย่อง การที่เขาเข้ามาเรียนในระบบนักเรียนประจำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการคอยให้คำแนะนำ เสมือนเป็นพ่อ แม่คนที่ 2 ที่จะคอยดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตลอดจนการดูแลในด้านการเรียนของนักเรียนด้วย สักส่วนความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยงเรากำหนดให้ครู 1 คน ดูแลนักเรียน 15 คน เป็นการดูแลในด้านลึกทุกอย่างเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่างวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง จากเด็กชายจะพัฒนาเป็นนาย หรือจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง หากปล่อยให้เด็กเรียนมาอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีครูมาอยู่ใกล้ชิดแล้ว จะไม่สามารถ พัฒนานักเรียนเหล่านี้ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติได้ จึงเป็นหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงที่จะรับผิดชอบดูแลในส่วนนี้และครูพี่เลี้ยงก็จะเป็นแม่แบบที่ดีให้นักเรียนได้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง” (ผช.ผอ.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี : 23/9/45)

การเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตจะเน้นการเรียนด้วยการปฏิบัติ โดยสถานศึกษาจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผนวกกับการจดบันทึก ทำรายงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา การจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน

ประจำวัน การจัดทำโครงการเสนอ การจัดทำแผนงานโครงการ การจัดแผนปฏิบัติการ การเรียนด้วยตนเองจากสื่อ การเรียน จากใบงาน ใบความรู้ และการเรียนจะเน้นการบูรณาการ ให้นักเรียนรู้คิดเป็น ทำเป็น ค้ำขายเป็น จัดการเป็น การวัดความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจะไม่เน้นที่การสอบข้อเขียน แต่จะเน้นที่ผลของความก้าวหน้าในการทำงานหรือทำโครงการฝึกอาชีพของนักเรียน โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานของนักศึกษา การเขียนรายงาน ทักษะในการปฏิบัติงาน ทำอาชีพเสริมระหว่างเรียน ความก้าวหน้าในการจัดการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้นของนักเรียนในด้านสังคม ความมีวินัย ความตรงต่อเวลา ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะได้รับการบันทึกและเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มบุคคล (Port folio) ของนักเรียนทุกคนที่ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ดูแลใกล้ชิด

“ในด้านการฝึกอาชีพเราให้อิสระนักเรียนในการเลือกอาชีพที่ตนถนัดและสนใจ เป็นวิชาเลือกเสรี นักเรียนคนไหนที่จะทำโครงการหากไม่มีเงินงบประมาณ ทางวิทยาลัยก็จะให้ยืมเงินในโครงการต่อมละ 2,500 บาท หรือ ปีละ 5,000 บาท ซึ่งเป็นเงินงบประมาณที่ทางกรมอาชีพจัดสรรให้นักเรียนที่เข้าเรียน โครงการนี้อยู่แล้ว แต่นักเรียนที่จะยืมเงินจำนวนนี้ไปลงทุนจะต้องเขียนโครงการเกษตรเพื่อชีวิตสำหรับการยังชีพขึ้นเสนอต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เมื่อได้เงินจำนวนนี้มาก็ต้องลงทุนสร้างอาชีพให้ตนเอง บางคนอาจจะเพาะเห็ด บางคนอาจจะเลี้ยงไก่ไข่ เป็นต้น ซึ่งจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ นักเรียนจะต้องนำผลผลิตออกจำหน่ายเอง ซึ่งทางวิทยาลัยจะมีร้านค้าสวัสดิการไว้ให้สำหรับจำหน่าย หรือบางคนอาจจะเอาออกไปจำหน่ายในตลาดใกล้วิทยาลัย หรือใกล้บ้าน เมื่อสิ้นปี นักเรียนก็จะนำเงินที่ยืมไปมาคืนให้วิทยาลัย ในส่วนที่เป็นกำไรก็ให้นักเรียนเก็บเอาไว้เป็นทุนการศึกษา ก็มีบางรายที่ขาดทุนเพราะสาเหตุของสภาพดินฟ้าอากาศ เช่น น้ำท่วม ทางวิทยาลัยก็ยังไม่ให้นักศึกษารายนั้นคืนเงิน ไว้คืนในปีการศึกษาถัดไปที่เริ่มดำเนินการดำเนินการในโครงการใหม่” (ผ.ช.พอ.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ยโสธร : 26/12/45)

สำหรับการพัฒนาระบบฟาร์มในสถานศึกษาให้เป็นเชิงธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการเรียนแบบบูรณาการในการเรียนวิชาชีพ เข้าสู่การปฏิบัติในการทำอาชีพจริงให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลผลิตและรายได้ในระหว่างเรียน “ในการเรียนตาม โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต นักเรียนทุกคนต่างมีความสุขกับการได้ฝึกอาชีพที่ตนถนัดนอกเวลาเรียน แต่วิทยาลัยก็ไม่ได้จัดหลักสูตรให้เฉพาะการเกษตรเท่านั้น ยังได้จัดเตรียมเทคโนโลยี อุปกรณ์การปฏิบัติงานรองรับการเรียนรู้อุปกรณ์การปฏิบัติทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รถแม็คโคร โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ โรงงานแปรรูปผักผลไม้ นักศึกษาก็จะได้ฝึกปฏิบัติจริง

ขณะทำโครงการ อาจจะฝึกหลังเวลาเลิกเรียน หรือก่อนเข้าห้องเรียนได้ตามความสนใจ” (อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต : 24/9/45)

ส่วนในด้านการสรุปผลหลังสิ้นสุด โครงการวิทยาลัยวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะต้องรายงานต่อกรมอาชีวศึกษา จึงเป็นผลให้การสรุปผลหลังการสิ้นสุดโครงการ ต้องดำเนินการ ทุกครั้ง เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและการวางแผนในปีต่อไป ในประเด็นนี้มีอาจารย์หลายท่านกล่าวเป็นนัยเดียวกัน เช่น

“วิทยาลัยจะต้องสรุปผลการฝึกอบรมเมื่อสิ้นสุด โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น และโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ทุกปีงบประมาณ เพราะจะต้องนำมาศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการทั้งสองโครงการ ในแต่ละปีงบประมาณจะพบปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น งบประมาณน้อย ผู้เข้ารับการอบรมมีมากเกินไป วัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขในปีต่อ ๆ ไป ที่สำคัญต้องรายงานต่อกองการเกษตร กรมอาชีวศึกษา ในการดำเนินงานตามแผนของแต่ละปี” (ผช.ฝ่ายบริการจัดการศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี อุบลราชธานี : 18/5/45)

1.4.3 ความเห็นจากการสัมภาษณ์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนตาม โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยสาเหตุคล้ายคลึงกัน คือ ขาดงบประมาณในการศึกษาต่อ

ผลการสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพ ในชุมชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เป็นนักศึกษาที่กำลังเรียนชั้น ปวช. 1-3 การเรียนตาม โครงการเป็นการเรียนที่เน้นอาชีพทางการเกษตรที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของคน เพราะสาขาวิชาชีพทางการเกษตรที่นักศึกษาเลือกเป็นสาขาที่ตนถนัด และเป็นสาขาที่ครอบครัวของตนประกอบเป็นอาชีพ และทำเป็นรายได้ แต่ก็มีส่วนน้อยในปี 1 ที่เรียนตามเพื่อน เมื่อเรียนไปไม่ถนัดก็สามารถเปลี่ยนสาขาเรียนได้ในปีต่อไป

“ การจัดการเรียนการสอนตาม โครงการอาจารย์ที่สอนจะเน้นการปฏิบัติจริงเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้นักเรียนได้ทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน เช่น ตอนเย็นหลังเลิกเรียน และตอนเช้าก่อนเข้าเรียนตามตารางเรียนก็จะคั่วดูแลพืชผัก หรือ ไม้ก็ให้อาหารไก่ ที่ทำเป็นอาชีพ

เสริม ซึ่งก็ทำให้เพลินไป ไม่ค่อยคิดถึงบ้านเท่าไร เพราะใช้เวลาว่างในส่วนนี้” (นักศึกษาหญิง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี: 21/10/45)

นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสาร โครงการปฏิรูปเกษตรเพื่อชีวิตจากอาจารย์แนะแนว โรงเรียนเดิมของตน ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้รับการแนะแนวจากอาจารย์ทาง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่ออกไปแนะแนวตามโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ ได้รับข้อมูลจาก อบต. และทางสถานีวิทยุในการประชาสัมพันธ์โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตร เพื่อชีวิต

การจัดการเรียนการสอนที่ทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจัดให้เป็นสาขาการ เกษตรที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นเป็นอย่างดี และเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพและการจัดการไปในตัว สามารถให้ความรู้กับชาวบ้านได้บ้าง เพราะ การเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตเป็นการเรียนเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการสถานศึกษานำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้หลังจาก จบการศึกษา พร้อมทั้งเป็นบุคคลที่พร้อมจะพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีจัดกิจกรรมเพื่อผสมผสานระหว่างการเรียนรู้กับการประกอบอาชีพ การทำโครงการ การ ดำรงตนในสังคม กล่าวคือสิ่งที่นักศึกษาจะต้องเรียนรู้เป็นการเรียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการ ประกอบอาชีพ และการดำรงตนอยู่ในสังคมของนักศึกษาทุกคนหลังจบการศึกษา การทำกิจกรรม ทุกอย่างในสถานศึกษา หรือบ้านพักจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิต ประจำวันได้ มีทักษะในวิชาชีพที่สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพหลังจบการ ศึกษา มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอันจะส่งผลให้สามารถนำเอาความรู้และทักษะไปผสมผสานในการจัดการ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพและรายได้ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากการอยู่ร่วมกันในบ้านพัก นักเรียนได้ เรียนรู้จากการทำ กิจกรรมร่วมกันในสังคม ตั้งแต่การเป็นสมาชิกในสังคมหน่วยย่อย คือสมาชิก ในบ้านหลังละ 8 คน สมาชิกในกลุ่มครูพี่เลี้ยง 25 คน ต่อครู 1 คน สมาชิกในกลุ่มงานโครงการฝึก อาชีพระหว่างเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะได้เรียนรู้หลากหลาย เช่น การเป็นสมาชิกของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีกฎเกณฑ์สังคมที่จะร่วมกันสร้างขึ้น สถานภาพทางสังคม เช่น ได้รับเลือก เป็นผู้นำในบ้าน ผู้นำกลุ่ม สร้างระบบประชาธิปไตย นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ครูพี่เลี้ยง จะเป็นผู้บันทึกความก้าวหน้าในพัฒนาการของนักเรียนในแฟ้มบุคคล (Portfolio) สนับสนุนให้มีการ ประกอบอาชีพระหว่างเรียน

“ขณะอยู่ในหมู่บ้านนักเรียนจะได้เรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกัน ในสังคมนักเรียน ประจำ ตั้งแต่การจัดบ้านพักอาศัย ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สุขอนามัยในบ้านพัก ความเป็น สักส่วนของการจัดบ้านพัก การดูแลสิ่งแวดล้อมในบ้านพัก อาหาร และโภชนาการของ

นักเรียน ตลอดจนสุขอนามัยของตัวเอง แต่การจัดการในส่วนนี้สมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้านบาง คนยังขาดความรู้ในด้านสุขลักษณะที่ดี” (นายมนัส ใจดี : 12/12/45)

วิชาชีพเฉพาะ ที่ทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจัดให้แก่นักศึกษา เป็นวิชาชีพ ที่นักศึกษา สนใจเป็นพิเศษและพร้อมที่จะนำไปประกอบอาชีพระหว่างเรียนได้ เช่น หลักพืชศาสตร์ การเลี้ยงสัตว์ทั่วไป ช่างเกษตรเบื้องต้น การประมง อุตสาหกรรมเกษตรเบื้องต้น การจัดการเชิง ธุรกิจเกษตร และปฏิบัติงานเกษตร เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานให้นักเรียนได้เรียนจากโครงการเกษตร เพื่อการยังชีพที่สถานศึกษาจัดให้นักเรียนทุกคนที่ทำโครงการ เพื่อให้ได้ผลผลิตมาเป็นวัตถุดิบ ในการประกอบอาหาร และประกอบอาชีพระหว่างเรียน ซึ่งครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ที่ต้องคอยดูแลนักเรียน แต่ยังไม่ค่อยเต็มเวลาเท่าไร เพราะครูพี่เลี้ยงต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดที่อยู่อาศัยใน บ้านพักที่จัดให้ ต้องเอาใจใส่ดูแลด้านอาหาร ความเป็นอยู่ บุคลิกภาพ สุขภาพอนามัย วางแผนหา ตลาดรองรับในส่วนที่นักเรียน ได้สร้างอาชีพระหว่างเรียน การจัดการครูพี่เลี้ยงจึงต้องคำนึงถึงผู้ที่จะ สามารถเสียสละเวลา อุทิศเวลาสำหรับเด็กให้มาก

“มีความมั่นใจในการที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพ และแนะนำกลุ่มสนใจที่อยู่ ในชุมชนของตน เช่นถ่ายทอดความรู้จากการปลูกพืชผักสวนครัว และการปลูกมะม่วงนอกฤดูภาค แนะนำการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชให้กับพ่อ แม่ ญาติ ๆ ได้อย่างเต็มที่เพราะ ได้รับการฝึกปฏิบัติจริง จากทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครูพี่เลี้ยง และอาจารย์ที่ปรึกษา อีกทั้งยังสามารถหารายได้ระหว่างเรียนด้วยการปลูกผักขายโดยจำหน่ายที่หน้าวิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยี (จิรวรรณ ศรีวิเศษ : 21/10/45)

เนื่องจากนักเรียนในโครงการเป็นนักเรียนประจำ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จึงฝึกให้มีการประกอบอาหารรับประทานตามแผนนโยบาย ทุกคนต้องช่วยเหลือตนเองได้เมื่อเข้ามา เป็น นักเรียนในโครงการ นักเรียนทุกคนจะต้องประกอบอาหารเป็น รู้จักหลักโภชนาการ รู้จักจัด เตรียมอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ ทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจึงได้จัดซื้ออุปกรณ์ครัวรวม เพื่อให้นักเรียน ได้ดำเนินการประกอบอาหาร รับประทานจากผลผลิตที่ได้จากการเรียนและทำโครงการ โดยมีครูพี่เลี้ยงและครูด้าน โภชนาการดูแลให้คำแนะนำ โดยในการประกอบอาหารรับประทาน จัดให้นักเรียน ได้หมุนเวียนเข้ามารับผิดชอบประกอบอาหารให้เพื่อน ๆ รับประทาน ในการทำกิจกรรมทุกอย่างจะมีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ติดตามผล โดยให้นักเรียนสรุปปัญหา และคิดค้นทุนกำไร

“วิทยาลัยมีการกำหนดอาชีพที่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา เพราะในตัวโครงการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายในการจัดกิจกรรมตาม โครงการและแนะนำอาชีพให้นัก ศึกษา หากมีนักศึกษาคอนโดที่เข้าร่วมโครงการแล้วอยากเปลี่ยนสาขาฝึกอาชีพ ก็สามารถเปลี่ยนได้ ในเทอมต่อไป แต่ต้องพยายามขยันให้ทันเพื่อน ถ้าจะดีกว่านี้น่าจะมีการให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม

เป็นคณะกรรมการในการกำหนดหลักสูตรอาจให้นักศึกษารุ่นพี่ที่เห็นปัญหาขณะทำกิจกรรมสร้างอาชีพขณะร่วมโครงการ จะทำให้หลักสูตรตรงกับความต้องการของนักศึกษามากขึ้น และการเตรียมความพร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอกับนักศึกษา น่าจะได้ฝึกอาชีพเป็นราย ๆ มากกว่าการฝึกเป็นกลุ่ม จึงทำให้การแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่กับการดำเนินงานตามโครงการมีน้อย ทำให้การดูแลโครงการไม่ทั่วถึง” (สุวัฒน์ พุฒิชชาติ : 7/8/45) และมีนักศึกษาบางรายที่กล่าวคล้ายคลึงกัน เช่น วิทยาลัยอำนวยการความสะดวกในการที่รับนักศึกษาเข้าร่วมโครงการ มีการปฐมนิเทศ เข้าค่ายฝึกการอยู่ร่วมกัน และอาชีพที่ฝึกให้ส่วนใหญ่เป็นอาชีพหลักของคนที่อยู่ที่บ้าน เป็นอาชีพที่ตรงกับความต้องการที่อยากจะทำรายได้ บางทีกลับบ้านก็สามารถนำเอาความรู้ที่ตัวเองฝึกในวิทยาลัยไปใช้กับชุมชนของตน แต่ถ้าจะให้คืออยากเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพพร้อมกับคณะครูอาจารย์จะได้รู้วิธีการในการดำเนินงานตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตได้ และสามารถแนะแนวนักศึกษารุ่นน้องในโอกาสต่อไป ในส่วนของความเหมาะสมการเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตยังมีการดำเนินการไม่เหมาะสมเท่าไร เพราะมีการฝึกอาชีพบางสาขายังใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติ เช่น การฝึกเลี้ยง ไก่ เป็นต้น เพราะการเลี้ยง ไก่ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีไม่กักตัว ทำให้ขาดประสบการณ์จริงในการฝึกปฏิบัติ

ในส่วนของการสัมภาษณ์นักศึกษาใน โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตพบว่าความเห็นส่วนหนึ่งเป็นความเห็นที่เข้าใจในการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย อาทิ 1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีการประชาสัมพันธ์ให้เด็กที่ขาดโอกาสเข้ามาเรียนตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และยังให้นักศึกษาเสนอโครงการเกษตรเพื่อยังชีพขอรับเงินทุนดำเนินการลักษณะกู้ยืมเพื่อฝึกอาชีพตามความสนใจและหารายได้ระหว่างเรียน “ในส่วนของ การเสนอ โครงการเพื่อขอรับเงินทุนดำเนินการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน เป็นโครงการที่ดีสำหรับนักศึกษาที่กล้าลงทุน กล้าตัดสินใจ และขยันขันแข็ง หากมีตลาดรองรับนอกจากร้านค้าสวัสดิการในส่วนนี้จะดีมาก” 2) วิทยาลัยจัดเป็นหมู่บ้านอยู่ในบริเวณของวิทยาลัยให้นักศึกษาพักอาศัยฟรี ให้นักศึกษาเลือกตนเองเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ปกครองกันเอง ครูพี่เลี้ยง ดูแล ให้คำแนะนำ นักศึกษาในการดำเนินชีวิตในหมู่บ้านทั้งเรื่องการเรียน การทำอาชีพเสริมระหว่างเรียน ให้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม พัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข “ครูพี่เลี้ยงถือเป็นกุญแจสำคัญในการฝึกอาชีพและใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านของนักศึกษาระหว่างทำโครงการ หากครูพี่เลี้ยงมีจิตวิทยาในการดูแลนักศึกษาทุกด้าน จะทำให้ นักศึกษามีความมั่นใจในการฝึกอาชีพ” 3) วิทยาลัยจัดให้มีร้านค้าสวัสดิการเพื่อจำหน่ายผลิตผลด้านอาชีพที่นักศึกษา/ครูผลิตเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน แต่ก็มีปัญหามากในการจำหน่ายเพราะสินค้าไม่เป็นที่นิยมของผู้ซื้อ ไม่ตรงกับความต้องการ ตลาดหรือร้านค้าสวัสดิการไม่

ใช้แหล่งซื้อขายของคนหมู่มาก ผู้บริโภคสินค้าจึงมีจำนวนจำกัด แต่วิทยาลัยก็พยายามดำเนินการ “การฝึกปฏิบัติในการ หารายได้ระหว่างเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรื่องการตลาดยังมีน้อย หากมีการฝึกปฏิบัติแบบตัวต่อตัวจะดีกว่านี้” 4) การจัดการเรียนการสอน เป็นการผสมผสานกัน มีการจัดกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ การเรียนส่วนใหญ่จะเรียน โดยการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพที่ให้นักศึกษาผู้มีเงินเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ระหว่างเรียน ถ้านักศึกษาประสบปัญหาการขาดทุนก็เลื่อนกำหนดการใช้หนี้ในปีถัดไป 5) การจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยจะให้นักศึกษาฝึกคุณลักษณะนิสัยเกษตรกรรมแบบ ยังชีพ คือมอบหน้าที่ให้รับผิดชอบงานเกษตรในภาคเช้า ทุกวันก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียนมีทั้ง กิจกรรมนันทนาการและการรวมกลุ่มเพื่อปรับพฤติกรรมทางสังคม

ความเห็นของนักศึกษาส่วนหนึ่ง เป็นความเห็นเกี่ยวกับความพยายามที่เข้าใจในการดำเนินงานของครู อาจารย์ไว้อย่างน่าสนใจในประเด็นปัญหาหรือข้อจำกัดต่างๆ คือ 1) อาจารย์มีการออกแนะแนวตามสถานศึกษาเพื่อเชิญชวนให้นักเรียนที่จบ ม.3 เข้าศึกษาต่อ เป้าหมายส่วนใหญ่จะไปตามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและพื้นที่ชุมชนมีรายได้ต่ำโดยบอกว่า วิทยาลัยจัดที่พักค่าเล่าเรียนให้ฟรีรวมทั้งมีการส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนด้วย 2) ครู/อาจารย์จะเข้ามามีบทบาทเป็นครูพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำนักศึกษาในหมู่บ้านทั้งเรื่องการเรียนรู้ การทำอาชีพเสริมระหว่างเรียน การฝึกทักษะด้านสังคมในหมู่บ้านจำลองที่วิทยาลัยจัดให้ แต่การปฏิบัติยังไม่มีการศึกษา นักศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อทราบปัญหาตลอดจนแนวทางช่วยเหลือ การดูแลและเป็นภาพกว้าง ๆ แต่ก็มีการดูแลที่ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา 3) การช่วยเหลือนักศึกษาเรื่องการบริหารจัดการนำผลผลิตไปจำหน่ายมีน้อย นักศึกษาบางส่วนต้องอาศัยกลุ่มเพื่อน ครู อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลา หรืออาจขาดทักษะในเรื่องการบริหารจัดการ นักศึกษาบางส่วนจึงขาดความมั่นใจในเรื่องนี้ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เจตคติของนักศึกษาเกี่ยวกับอาชีพด้านการเกษตรไม่ดีเท่าที่ควร 4) ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน โดยเฉพาะด้านอาชีพความเป็นอยู่ของชุมชนและท้องถิ่น ครูพยายามให้นักศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีคนงานที่ได้รับการฝึกด้านอาชีพมาแล้วช่วยแนะนำ แต่การแนะนำนักศึกษาเป็นรายบุคคลมีน้อย นักศึกษาที่ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกจึงเสียโอกาสในการพัฒนาตนเอง ครู/อาจารย์ควรให้ความสนใจเด็กเป็นรายบุคคล นักศึกษากลุ่มที่ 5 เห็นว่า ครูพี่เลี้ยง 1 คน น่าจะรับผิดชอบนักศึกษา 15 คน สนับสนุนนักศึกษา ทำกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้าน การฝึกอาชีพระหว่างเรียน ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้จัดบันทึกความ

จะเห็นได้ว่าจากการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในการพัฒนาอาชีพในชุมชนที่เป็นจริงและการดำเนินงานที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของครู- อาจารย์ และนักศึกษาในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า การดำเนินงานที่เป็นจริงส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานเชิงนโยบาย ในลักษณะปรับเปลี่ยน ประยุกต์ตามสภาพปัญหา พอสรุปประเด็นที่น่าสนใจดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปการดำเนินงานที่ควรจะเป็น และการดำเนินงานที่เป็นจริงของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ และนักศึกษาตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

การดำเนินงานที่ควรจะเป็น (n=12)	การดำเนินงานที่เป็นจริง (n=15)
1. การประชาสัมพันธ์โครงการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกหน่วยงาน มีการออกสำรวจจากชุมชนโดยตรง	1. ประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง
2. จัดสรรงบประมาณในการพานักศึกษาไปศึกษาดูงานตามสถานประกอบการที่สนใจและครบวงจร	2. งบประมาณในการศึกษาดูงานนอกสถานที่มีน้อย การดำเนินการในเรื่องนี้จึงมีการดำเนินการค่อนข้างน้อย
3. จัดสรรงบประมาณในการประเมินและติดตามนักศึกษาที่จบการศึกษาออกไป	3. ติดตามในรายที่เข้ามาขอคำแนะนำและกรณีจัดกลุ่มอาชีพชัดเจน
4. การทดสอบความพร้อมและความถนัดในสาขาอาชีพก่อนเข้าร่วมโครงการ	4. รับนักศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและเลือก เรียนตามที่สมัครเข้าเรียน
5. ให้ครูพี่เลี้ยงใกล้ชิดกับนักศึกษา แนะนำอาชีพเป็นรายบุคคล	5. ครูพี่เลี้ยงดูแลแนะนำนักศึกษาเป็นกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงมี ภาระงานสอนมาก
6. ควรมีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับอาชีพในสถานประกอบการที่ครบวงจร	6. มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับอาชีพในสถานที่ใกล้เคียงแต่ยังไม่ครบวงจร
7. ควรจัดตลาดนัดแรงงานของนักศึกษาร่วมกับชุมชนสัปดาห์ละ ครั้ง	7. การจัดตลาดนัดแรงงานร่วมกับชุมชนมีน้อย แต่เป็นการจัดสวัสดิการร้านค้าของวิทยาลัย
8. ให้นักศึกษาที่จะเข้าร่วม โครงการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม	8. วิทยาลัยได้กำหนดหลักสูตรไว้ในโครงการ และให้นักศึกษาเลือกฝึกอาชีพตามความสนใจ

1.5 ความคาดหวัง ปัญหา ข้อเสนอแนะ

1.5.1 ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

ในการพัฒนาอาชีพในชุมชน

การดำเนินโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สภาพ นักศึกษาทั้ง 3 จังหวัด มีพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน อาศัยแม่น้ำชีเป็นแหล่งน้ำที่หล่อเลี้ยงการเกษตรเช่นเดียวกัน ปัจจัยที่เป็นเหตุให้มาศึกษาต่อด้านนี้คล้าย ๆ กัน สรุปความคาดหวังในประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

(1) การสำรวจความต้องการนักศึกษาวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง มีความคาดหวังต่อวิทยาลัยสอดคล้องกัน คือให้วิทยาลัยออกแนะแนวตามสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนภาคเกษตรกรรมให้มากกว่าเดิม โดยประชาสัมพันธ์ให้เห็นจุดเด่น หรือความสำเร็จของการศึกษาด้านนี้

(2) การจัดทำหลักสูตร นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยาลัยควรเพิ่มหลักสูตรในเรื่องการกีฬาและนันทนาการเพื่อเป็นการส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาและเป็นการผ่อนคลายภายหลังดำเนินกิจกรรมด้านการเรียนและการเกษตร ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาในการปรับหลักสูตรในปีต่อ ๆ ไป เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

(3) การประชาสัมพันธ์ โครงการและผลงานการดำเนินงานตามหลักสูตรนักศึกษาต้องการให้วิทยาลัยประชาสัมพันธ์ผลงานด้านต่าง ๆ ให้ชุมชนได้ทราบเพื่อให้ความสำคัญ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่บอกว่า “ ควรยกจุดเด่นของวิทยาลัยออกมา มีอะไรดีบ้างอยากประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ชุมชนจะได้เล็งเห็นความสำคัญของวิทยาลัยและเห็นความสำคัญของผู้ที่เรียนทางการเกษตร เพราะค่านิยมส่วนใหญ่จะมองว่าการเรียนเกษตรเป็นสิ่งที่ต่ำต้อย ไม่อยากให้มีคนคิดอย่างนั้น ประการที่สามอยากให้วิทยาลัยจัดตลาดนัดให้กับชุมชน อย่างเช่นที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี จะจัดตลาดนัดทุกวันจันทร์ มี 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์มาร่วม ส่วนนักศึกษาก็จะเอาผลิตภัณฑ์ที่ตนทำตาม โครงการมาร่วมจัดตลาดนัดกับชุมชน มีหน่วยงานราชการ พ่อค้าประชาชนให้ความสนใจมาชมและซื้อสินค้าเหล่านี้ก็น่าจะเป็นการทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของอาชีพของตนในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันค่านิยมของชุมชนที่จะซื้อสินค้าจากวิทยาลัยยังมีน้อย จะซื้อสินค้าที่มาจากต่างประเทศมากกว่า” (ระวี พรหมดี:14/6/45)

(4) การเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ คาดหวังให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จัดวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพให้เพียงพอแก่นักศึกษา เพราะจะได้ฝึกปฏิบัติจริง จัดบ้านพัก วัสดุอุปกรณ์แก่นักศึกษาที่เข้ามาเรียนทำโครงการฝึกอาชีพให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องนอน เป็นต้น

(5) การนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอนต้องการให้ครูที่เลี้ยงและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่ดูแลขณะทำโครงการและอยู่บ้านพัก เพราะถือเป็นการอยู่ประจำ ครูที่เลี้ยงที่อยู่ดูแลขณะทำโครงการ ต้องการให้รับผิดชอบนักศึกษา 1 : 15 คน และให้ครูที่เลี้ยงเป็นผู้พาไปทัศนศึกษาดูงานตามสถานประกอบการที่ตนสนใจ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ หลังจากสำเร็จการศึกษา และเป็นแนวทางในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น ให้วิทยาลัย จัดกีฬาและดนตรีให้นักศึกษาได้ผ่อนคลายหลังจากการทำงานในโครงการและการเรียน เพื่อสร้างเสริมสุขภาพร่างกาย และจิตใจ และต้องการให้จัดตลาดนัดแรงงานที่จะได้ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการด้านอาชีพ เช่น การฝึกประสบการณ์จากการค้าขาย คิดกำไร ต้นทุนเป็นต้น สอดคล้องกับนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่กล่าวว่า “ ต้องการให้อาจารย์ปลูกจิตสำนึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อระเบียบวินัย อยากให้ครูดู ผลลัพธ์ที่นักศึกษามากกว่าดูที่ผลงานครู และที่ต้องการมากที่สุดเรียงตามลำดับคือ การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ เพราะจะได้ให้นักศึกษาได้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รู้ระบบการจัดการเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป ” (ระวี พรหมดี:14/6/45) สอดคล้องกับอรอนงค์ นักศึกษาอีกคน ที่กล่าวว่า “อยากให้อาจารย์และคุณครูและคุณครูโน โดฮีเป็นวิทยาลัยของชุมชนจริง ๆ มีการเกษตรที่ครบวงจร ให้นักศึกษาและชุมชนนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน และพาไปศึกษาดูงาน สถานประกอบการที่มีความพร้อมด้านการเกษตร มีความหลากหลายทั้งทางเกษตรและเทคโนโลยี ที่สำคัญอยากให้อาจารย์ จัดตลาดนัดแรงงานในชุมชน ให้ชุมชนและนักศึกษาได้รู้จักการนำเอาผลผลิตของตนเองที่มีอยู่เอามาใช้ประโยชน์มากกว่าการยึดติดกับผลผลิตที่มาจากชาวต่างชาติ ” (อรอนงค์ โคตรสมบัติ : 1/6/45)

การดำเนินงานตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ครู อาจารย์ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด คือ ครูที่เลี้ยงเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกระตุ้น และปลุกเร้าที่เป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาตั้งใจเรียน เอาใจใส่ดูแลด้านการเรียน การทำโครงการฝึกอาชีพ การอยู่ในบ้านพัก อยู่ในสังคม ดูแลการฝึกอาชีพควบคู่กับการเรียน ประเด็นนี้มีนักศึกษากล่าวไว้หลายรายคล้ายคลึงกัน ดังนี้ “การเลือกครูที่เลี้ยงอยากให้เป็นผู้ที่มีจิตวิทยาสูง เข้าใจสภาพแวดล้อมของเด็ก อยากให้เอาใจใส่นักศึกษาในทุก ๆ ด้าน ดูแลการฝึกอาชีพให้บรรลุวัตถุประสงค์ จัดกิจกรรมนันทนาการหลังการฝึกอาชีพตาม โครงการ เพราะครูที่เลี้ยงถือเป็นกุญแจดอกสำคัญในการชี้แนะช่วยเหลือให้นักศึกษาตามโครงการ อยากให้เป็นครูที่เสียสละมาก ๆ อุทิศเวลาให้นักศึกษา พาไปศึกษาดูงาน ที่เป็นอยู่ขณะนี้ถือว่ายังอยู่ในระดับพอใช้” (สุภาพ พงษ์สุวรรณ : 13/6/45)

(6) การสรุปผลการดำเนิน โครงการ นักศึกษาต้องการให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมอบหมายให้ครู อาจารย์ ติดตาม ประเมินผลนักเรียนระหว่างฝึกงานว่ามีความสามารถ และทักษะด้านใดเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเรียนต่อหรือประกอบอาชีพ และที่สำคัญหลังจาก

นักศึกษาจบหลักสูตรแล้วควรมีการติดตามผลนักศึกษาทั้งในกลุ่มที่ไปประกอบอาชีพและเรียนต่อ เพื่อชี้แนะแนวทางในการพัฒนาอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

การสัมภาษณ์นักศึกษาในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต พบว่าความเห็นส่วนหนึ่งเป็นความเห็นที่นักศึกษามีความคาดหวังต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน โดยพยายามจะให้วิทยาลัยปรับปรุงแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดดังกล่าว อาทิ

1) ให้วิทยาลัยจัดตลาดนัดแรงงานแก่ชุมชน อาจเป็นเดือนละ 1-2 ครั้ง และตลาดสำหรับผลผลิตของนักศึกษา

2) จัดวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพให้เพียงพอแก่นักศึกษา เพราะจะได้ฝึกปฏิบัติจริง

3) ให้เตรียมบ้านพัก วัสดุอุปกรณ์แก่นักศึกษาที่เข้ามาอาศัยอยู่ขณะทำโครงการฝึกอาชีพให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องนั่งเล่น ห้องนอน เป็นต้น

4) ต้องการให้มีสถานที่ออกกำลังกาย ห้องเล่นดนตรี เพื่อเป็นการผ่อนคลาย เสริมสร้างสุขภาพร่างกายและจิตใจ หลังการฝึกอาชีพและการเรียนแต่ละวัน

5) ให้วิทยาลัยพัฒนา และสนับสนุนการฝึกอาชีพ โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ประชาสัมพันธ์ผลงานเด่นของวิทยาลัยให้ชุมชนหน่วยงานได้รับรู้ โดยผ่านพบ วิทยุ เพื่อให้ชุมชนทราบผลการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จะได้ส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อในวิชาชีพที่ตนสนใจ

ความเห็นของนักศึกษาอีกส่วนหนึ่งเป็นความเห็นเกี่ยวกับนักศึกษาที่มีความคาดหวังต่อ ครู อาจารย์ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโครงการ โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต โดยพยายามจะให้ครู อาจารย์ ปรับปรุงแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดดังกล่าว ได้แก่

1) ให้ครูที่เลี้ยงเอาใจใส่ดูแลนักศึกษาใน ทุก ๆ ด้านให้มากกว่านี้
2) ให้ครู/อาจารย์ใช้จิตวิทยาในการปกครองนักศึกษาในหมู่บ้าน ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

3) พาไปศึกษาดูงานตามสถานประกอบการที่มีการจัดการเกษตรแบบครบวงจร เพื่อจะได้นำไปเป็นรูปแบบในการประกอบอาชีพขณะทำโครงการ

4) ให้อาจารย์เป็นผู้นำในทางดนตรี และกีฬา จัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ ความสามารถในด้านนี้ เพราะจะทำให้นักศึกษาที่เข้าร่วม โครงการมีจิตสำนึกที่ดีต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

5) อยากรู้ให้ครู/อาจารย์ ได้ออกคิดตามผลการฝึกอาชีพนักศึกษาที่จบการศึกษา และที่ออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว เพื่อจะได้ให้คำแนะนำในส่วนของการประกอบอาชีพแบบครบวงจร ตลอดจนการนำไปเป็นแนวทางในการจัดตลาดนัดแรงงานในโอกาสต่อไป

ความคาดหวังของนักศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต สรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปความคาดหวังของนักศึกษาต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน (โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต)

ความคาดหวังของนักศึกษา	
ต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	ต่อครู/อาจารย์
1. จัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพเดือนละ 1-2 ครั้ง และตลาดสำหรับผลผลิตของนักศึกษา	1. ให้ครูที่เลี้ยงเอาใจใส่ดูแลนักศึกษาทุก ๆ ด้าน ให้มากกว่านี้ เพราะเป็นวัยที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ
2. จัดวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพให้เพียงพอ กับนักศึกษา เพราะจะได้ฝึกปฏิบัติจริง	2. ให้ครู/อาจารย์ใช้จิตวิทยาในการปกครอง นักศึกษาในหมู่บ้าน เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล
3. จัดบ้านพัก วัสดุอุปกรณ์แก่นักศึกษาที่เข้ามา เรียนทำโครงการฝึกอาชีพให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องนอน เป็นต้น	3. พาไปศึกษาดูงานตามสถานประกอบการที่มีการจัดการเกษตรแบบครบวงจร เพื่อใช้เป็นรูปแบบในการประกอบอาชีพขณะทำโครงการ
4. เห็นความสำคัญของการกีฬา จัดให้มีสถานที่ ออกกำลังกาย ห้องเล่นดนตรี เพื่อเป็นการผ่อนคลาย เสริมสร้างสุขภาพร่างกาย และจิตใจ หลังจากการฝึกอาชีพและการเรียนแต่ละวัน	4. ให้อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านนี้ เป็นผู้นำในทางดนตรี และกีฬา เพราะจะทำให้ นักศึกษาที่เข้าร่วม โครงการมีจิตสำนึกที่ดีต่อ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
5. ให้วิทยาลัยพัฒนา และสนับสนุนการฝึก อาชีพ โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ประชาสัมพันธ์ผลงานเด่น ของวิทยาลัยให้ชุมชนหน่วยงาน ได้รับรู้ โดย แผ่นพับ วิทยู เพื่อให้ชุมชนเห็นการดำเนินงาน ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จะได้ส่ง บุคลากรเข้ามาศึกษาต่อในวิชาชีพที่ตนสนใจ	5. อยากรู้ให้ครู/อาจารย์ ได้ออกคิดตามผลการ ฝึกอาชีพนักศึกษาที่จบการศึกษา และนักศึกษาที่ ออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว เพื่อจะได้ให้คำแนะนำในส่วนของการประกอบอาชีพและการ ประกอบการแบบครบวงจร ตลอดจนการนำไป เป็นแนวทางในการจัดตลาดนัดแรงงานใน โอกาสต่อไป

1.5.2 ปัญหา ข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักศึกษา สรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังต่อไปนี้

1.5.2.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู – อาจารย์

(1) การให้การศึกษาแก่ผู้ค้อยโอกาสทางการศึกษา บทบาทของวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีในส่วนของ หลักสูตรมีบางหลักสูตรไม่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ควรมีสื่อสื่อที่ทันสมัยสมกับคำว่า เทคโนโลยี หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ด้านเนื้อหา ไม่มีการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ ครู - อาจารย์จึงเสนอแนะให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีให้ความสำคัญต่อการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม วิทยาลัย ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะงานทางด้านงานฟาร์ม โดย ให้วิทยาลัยจัดงานฟาร์มทุกฟาร์มให้สมบูรณ์ ใช้เป็นสถานที่ประกอบการของวิทยาลัยโดยตรง โดยมีนักศึกษาที่เลือกฝึกอาชีพตามงานฟาร์มของตนฝึกกันปฏิบัติตัวหน้าที่ และฝึกการบริหารจัดการเอง ครู - อาจารย์ เป็นผู้คอยให้คำปรึกษา

(2) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและปัญหาอาชีพในท้องถิ่นที่ วิทยาลัยดำเนินการนั้นยังไม่สนองตอบความต้องการเกษตรกรส่วนใหญ่โดยตรง ปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบอยู่เป็นเรื่องการบริหารจัดการ แต่รูปแบบวิธีการให้ความรู้ที่วิทยาลัยจัดเป็นองค์ความรู้ที่เป็นหลักการ โดยทั่วไปจึงไม่เหมาะกับสภาพท้องถิ่นอย่างแท้จริง ดังนั้นวิทยาลัยจึงต้องพยายามค้นหาจุดเด่นและนำจุดเด่นมาเสนอ เช่น วิทยาลัยต้องมีอาชีพตัวอย่างสำหรับนักศึกษา 1 อาชีพ แล้วทำให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ นักศึกษา ในการนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การผลิตสินค้าพื้นเมืองออกจำหน่ายเป็น 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และควรเปิดสอนอาชีพเหล่านั้น ในรายวิชาเรียนปกติ เพื่อนักเรียนจะได้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ชุมชนของตน

(3) บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่ วิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยี ยังขาดการเชิญผู้นำชุมชนมาร่วมจัดทำหลักสูตรตาม โครง จึงการควรมีการเชิญผู้นำชุมชนจากชุมชนต่าง ๆ มาร่วมกันจัดทำหลักสูตรการฝึกวิชาชีพให้นักศึกษา เพราะจะได้รู้จักปัญหาของชุมชน ควรมีการเชิญวิทยากร หรือเกษตรกร หรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น ๆ ที่ชุมชนสนใจมาเป็นวิทยากรร่วม โดยเฉพาะเจ้าของสถานประกอบการที่ประสบผลสำเร็จ

(4) ควรมีการจัดแสดงผลงาน ผลแห่งความสำเร็จของการประกอบอาชีพ ของนักศึกษาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ตามความเหมาะสม จัดในชุมชนและในวิทยาลัยเกษตรและ

เทคโนโลยี นำเสนอในงานระดับจังหวัด ซึ่งถือว่าการให้อิสระในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา

“ ขวัญและกำลังใจของผู้ที่ฝึกอาชีพ และสร้างอาชีพคือการจัดแสดง ผลผลิตจาก นำพักน้ำแรงของตน ดังนั้นควรมีการให้นักศึกษาที่จัดทำโครงการ ได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองในการสร้างอาชีพระหว่างเรียน โดยการจัดแสดงสินค้าของนักศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้ คนในพื้นที่ใกล้เคียง ได้มาชม และซื้อสินค้าเหล่านั้น ซึ่งเป็นสินค้าที่สอดคล้องกับท้องถิ่นของตน ”

(5) งบประมาณในการออกติดตามนักศึกษาที่จบการศึกษา และ ไป ประกอบอาชีพยังมีน้อย ควรจัดสรร งบประมาณสำหรับการติดตามช่วยเหลือให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้แนะนำและติดตามปัญหาด้านการประกอบอาชีพให้นักศึกษาอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ

1.5.2.2 ปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

(1) การประชาสัมพันธ์โครงการปฏิบัติการเกษตรเพื่อชีวิตยังไม่ค่อยเป็นรูปธรรม ควรให้นักศึกษารุ่นพี่ที่ประกอบอาชีพระหว่างเรียน ที่ประสบความสำเร็จได้มาแนะนำ ให้นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส หรือในชุมชน ได้รับทราบอย่างทั่วถึง ควบคู่ไปกับอาจารย์ “ การให้รุ่นพี่ที่ประสบผลสำเร็จ และมีประสบการณ์ในการฝึกอาชีพระหว่างเรียน ซึ่งมีการบริหารดำเนินการจัดการ และเป็นผู้ประกอบเอง ขณะอยู่ในบ้านพักของวิทยาลัย มาเป็นผู้ให้คำแนะนำ และแนะนำอาชีพแก่นักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสพร้อมทั้ง บอกถึงผลกำไร และวิธีการแก้ปัญหาเมื่อเกิดการขาดทุนตามมาจะเป็นผลดี และเป็นแรงจูงใจอีกอย่างให้กับนักเรียนและเพื่อเป็นการตัดสินใจที่ดีอีกประการ ” นักศึกษาหญิงรายหนึ่งของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี

(2) นักศึกษาบางคนไม่เข้าใจความถนัด และบทบาทของตน ดังนั้นก่อนที่จะเข้าเรียนตาม โครงการปฏิบัติการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ควรมีการทดสอบความพร้อมก่อนเรียน เพราะมีบางคนที่ไม่พร้อมในกฎ กติกา การอยู่ร่วมกันในบ้านพัก ซึ่งต้องมีผู้นำ (ผู้ใหญ่บ้าน) เป็นผู้ดูแล และมีครูพี่เลี้ยง คอยตรวจความพร้อมและจัดบันทึกพฤติกรรมรายบุคคล จึงทำให้คนที่ไม่พร้อมให้ความร่วมมือในโครงการ ต้องออกกลางคันปีแรก ๆ ของการเริ่มเข้าโครงการ “ ปัญหาที่สำคัญด้านหนึ่งคือนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เล็งเห็นถึงการเรียนวิชาชีพเกษตรกรรม เพราะเห็นว่าเป็นงานหนัก ขูดคิน เลี้ยงวัว เป็นต้น แต่มาเรียนเพราะขาดทุนทรัพย์ และหาที่เรียนต่อไม่ได้ อีกทั้งปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่น ได้ยาก จึงอยากให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้มีการทดสอบความพร้อมก่อนเข้าเรียน ทดสอบความถนัด ความชอบของแต่ละบุคคลก่อน เมื่อถึงเวลาเลือกอาชีพจะได้ฝึกอาชีพที่ตนถนัดและสนใจ ” (นภาพร โคตรดี : 9/12 45)

(3) ปัญหาสำคัญอีกประการคือตลาดรองรับยังมีน้อย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง จะต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถสร้างอาชีพ และมีตลาดรองรับที่ถาวรพร้อมที่จะนำส่งออกขายต่างประเทศได้ “ในรายวิชาที่ให้นักเรียนทำโครงการสร้างอาชีพระหว่างเรียน วิทยาลัยควรมีการสร้างอาชีพที่สามารถส่งออกขายต่างประเทศซึ่งเป็นอาชีพที่ใช้วัตถุดิบจากชุมชนและจากฟาร์มของวิทยาลัย โดยให้ทางวิทยาลัย ได้มีการจัดตลาดนัด แรงงานให้กับนักศึกษา เพื่อจะได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เป็นที่รู้จักของชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง” (ค.ญ. จิตรารวรรณ มิตรดี: 4/11/45)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

2.1 บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่

(1) การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่นั้นผู้เข้ารับการอบรมมาจาก 4 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นเกษตรกรในหมู่บ้านปกติ และหมู่บ้านอพย. ที่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 89.32 ส่วนที่สองเป็นข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ข้าราชการครูจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เกษตรจังหวัด ร้อยละ 4.12 ส่วนที่สามเป็นนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ร้อยละ 3.59 ส่วนที่สี่เป็นประชาชนผู้สนใจทั่วไปร้อยละ 2.97 มีเกษตรกรจากจังหวัดอุบลราชธานีที่มีโครงการฝึกอบรมเพิ่มเติมคือ โครงการฝึกอบรมประชาชนชายแดนไทย-ลาว และโครงการฝึกอบรมประชาชนชายแดนไทย-กัมพูชา ส่วนใหญ่จะขอเข้ารับการอบรมในช่วงเวลาที่เว้นจากภารกิจประจำ เช่นเกษตรกรจะเป็นช่วงเว้นจากการทำนา ทำไร่ ซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อน การประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จะประชาสัมพันธ์ไปยัง อบต. เกษตรอำเภอ หน่วยงานทางราชการต่าง ๆ ในการฝึกอบรมพร้อมทั้งแนบใบประสงค์ที่จะเข้ารับการอบรมนอกเหนือจากที่วิทยาลัยกำหนด เพื่ออบรมเพิ่มเติม

(2) รูปแบบการอบรมเพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้ประกอบการหน้าใหม่นั้น วิทยาลัยดำเนินการอบรมตามหลักสูตรที่ประชาสัมพันธ์และแจ้งไปยังเกษตรกร หน่วยงานต่างๆ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมแบบรวมกลุ่มจะประสบผลสำเร็จ ในการประกอบอาชีพและการประกอบการมากกว่าการเข้ารับการอบรมแบบคนเดียว หรือกลุ่มย่อยละ 2-3 คน แต่ที่จังหวัดอุบลราชธานีนั้น วิทยากรจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีจะออกไปอบรมให้ด้วยตนเองที่ชายแดนลาวและกัมพูชา เพราะเป็นการจัดอบรมให้ทุกคนในหมู่บ้านติดชายแดน พร้อมทั้งมีการฝึกอาชีพในพื้นที่ของตนเองไปด้วย โดยครูจะให้นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถไปร่วมเป็นวิทยากรผู้ช่วยให้กับประชาชนชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา สำหรับหลักสูตร ตารางอบรมที่วิทยาลัยได้กำหนดขึ้นนั้นวิทยากรที่ให้การอบรมส่วนใหญ่จะเป็นครู อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญอยู่แล้วในแต่ละเรื่องที่จะจัดอบรม หรือใช้คนงานที่วิทยาลัยมีการอบรมและปฏิบัติในเรื่องที่อบรมเป็นประจำมีการเชิญวิทยากรภายนอกมาบ้างแต่ก็ไม่บ่อย การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ที่มีความพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม แต่จะมีปัญหาบางรุ่นที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ ทำให้วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ที่จัดให้ไม่เพียงพอกับความต้องการการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเกษตรกรผู้สนใจทั่วไปเพื่อการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้ดำเนินการจริงจึงในกรณีที่มีเกษตรกรมีการรวมกลุ่มและอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปีสำหรับเกษตรกรรายย่อยก็จะอบรมให้เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมในครัวเรือนได้ หรือหากเกษตรกรสนใจและมี

ความต้องการและรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพดังกล่าววิทยาลัยก็จะกำหนดเกษตรกรเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) เกษตรกรที่ดำเนินการอยู่แล้วอยากอบรมในขั้นที่สูงขึ้นและ (2) เกษตรกรที่ต้องการจะได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น วิทยาลัยก็จะมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดรายชื่อและที่อยู่ของเกษตรกรกลุ่มนี้ว่าอยู่ที่ไหนบ้างเพราะต้องดูภูมิหลังและประเมินความเหมาะสมของพื้นที่สำหรับการประกอบ การ เช่น กลุ่มเลี้ยงปลาบ้านหนองคู เกษตรกรโดยการนำของประธานบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองคูรวมกลุ่มผู้สนใจในตำบลจำนวนประมาณ 40 คนทำหนังสือถึงวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพื่อขอเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมเลี้ยงปลา วิทยาลัยก็ให้การสนับสนุนโดยจัดฝึกอบรมให้ เฉพาะกลุ่มใช้เวลาในการอบรมหลายครั้ง เพื่อต่อเติมประสบการณ์เพิ่มขึ้นเป็นลำดับขั้น กลุ่มเลี้ยง ปลาบ้านหนองคูจะเข้ารับการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ในปีนี้วิทยากรจะอบรมให้ทุกคนในระดับ เดียวกัน พร้อมกับดูความพร้อม และศักยภาพของรายบุคคลไปด้วยว่ามีความพร้อมที่จะเลี้ยงปลาได้ หรือไม่ พอปี 2544 เกษตรกรกลุ่มนี้ก็จะเริ่มมาเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมอีก ในครั้งนี้จะเริ่มแยกผู้ที่มี ศักยภาพพอที่จะประกอบการเองได้ จากนั้นก็เริ่มฝึกอบรมให้เป็นกลุ่ม สำหรับกลุ่มที่มีความพร้อม ดังกล่าววิทยากรก็จะออกไปดูพื้นที่การเลี้ยงปลาว่ามีขนาดเหมาะสมหรือไม่ และเริ่มอบรมให้โดยใช้ การปฏิบัติจริง จนเกิดการรวมกลุ่มที่สมบูรณ์ จนถึงขั้นการประกอบการเอง เกษตรกรเหล่านั้นจะ ประกอบกิจการเองที่สถานที่ประกอบการของตน โดยมีผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มผู้สนใจกับ วิทยากรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสมาชิก อบต. ที่คอยมาขอคำแนะนำจากวิทยาลัย

(3) การบริหารจัดการ การจัดตั้งร้านค้าเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้า ใหม่ วิทยาลัยเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำให้ความรู้และหลักการ โดยทั่วไป ส่วนรายละเอียดถึง ขั้นฝึกทักษะและการปฏิบัติจริงจะช่วยเฉพาะกลุ่มอาชีพที่มีการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจัง แต่ไม่ได้ รับรู้ถึงผลกำไรว่ามากน้อยแค่ไหน และการจัดตั้งร้านค้าของชุมชนร่วมกับวิทยาลัยยังไม่การดำเนิน การ แต่ถ้าชุมชนมาขอความร่วมมือวิทยาลัยก็มีความยินดี ให้คำแนะนำ ในส่วนของวิทยากรที่จะ ออกไปติดตามช่วยเหลือก็มีบ้าง แต่น้อย เพราะวิทยากรต้องทำหน้าที่สอนนักศึกษาในวิทยาลัยอีก ภารกิจหนึ่ง สำหรับจังหวัดยโสธรนั้นการหาตลาดรองรับในตำบลหนองคูจะมีตลาดตำบล ก็นำผลิต ผลออกจำหน่ายได้ แต่ก็ไม่ค่อยได้ผลเพราะมีตลาดปลาหลายราย บางที่ต้องนำไปจำหน่ายที่ตลาด ไกลบ้านซึ่งก็มีผู้จำหน่ายหลายราย จึงมีปัญหาด้านนี้ที่ยังต้องรีบแก้ไข ส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดกลุ่ม แม่บ้านประจักษ์ จะเปิดร้านค้าที่หมู่บ้านของตนเอง โดยมีประธานกลุ่มแม่บ้าน และคณะกรรมการ เป็นผู้บริหารจัดการด้วยตัวเอง

2.2 บทบาทในการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับปัญหาจริง

(1) การสำรวจความต้องการของเกษตรกรและผู้ประกอบการหลังการฝึกอบรม ลักษณะเชิงรุกไม่ได้ดำเนินการ ในขั้นตอนของการศึกษาความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับปัญหาจริงมีหลายวิธีและหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่งจะส่งแบบสำรวจความต้องการของเกษตรกรและประชาชนในวิชาชีพที่ตนเองสนใจทั่วจังหวัด แต่ในจังหวัดอุบลราชธานีจะแตกต่างจากทั้ง / จังหวัดคือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจะส่งข้อมูลครัวเรือนที่มีต่ำกว่าเกณฑ์ (20,000 บาทต่อปีต่อคน) เพื่อให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีได้จัดฝึกอบรมวิชาชีพให้ตามความสนใจของชุมชน และตามความเหมาะสมของทรัพยากรธรรมชาติ และในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ดและ ยโสธร เกษตรอำเภอแต่ละอำเภอจะจัดส่งหลักสูตรที่เกษตรกรสนใจเพื่อขอเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ

ทั้งนี้ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง จะมีแนวทางดำเนินการอบรมเป็นแนวเดียวกันคืออบรมในรูปแบบของการอบรมเฉพาะกลุ่ม เพราะถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความต้องการที่จะดำเนินการอย่างจริงจัง กรณีที่ออกไปสำรวจความต้องการของชุมชนจะออกไปในลักษณะผู้คุมพื้นที่ว่ากลุ่มเป้าหมายแต่ละแห่งที่ส่งหนังสือมาเพื่อขอเข้ารับการอบรมนั้นมีความเหมาะสม และมีความพร้อมที่จะอบรมตามหลักสูตรดังกล่าวหรือไม่ และหากไม่พร้อมต้องปรับปรุงในส่วนไหน จากนั้นก็เริ่มดำเนินการอบรมให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวโดยการปฏิบัติจริง ให้ลงมือปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองเลย เช่น การเลี้ยงสุกรบ้านสุขเกษม กลุ่มนี้จะส่งจอบลูกหมูจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโดยตรง ซึ่งก่อนที่ดำเนินการเลี้ยงสุกรนั้น ชั้นแรกวิทยากรจากวิทยาลัยก็ต้องประเมินศักยภาพของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรดังกล่าว โดยการออกไปดูพื้นที่ สถานที่ และแหล่งอาหารที่จะนำมาเลี้ยงสุกร จากนั้นก็จะดำเนินการอบรมให้โดยใช้สถานที่ฝึกอบรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเอง โดยจะเชิญวิทยากรพิเศษจากสำนักงานเกษตรอำเภอ และปศุสัตว์จังหวัดมาร่วมเป็นวิทยากร โดยฝึกปฏิบัติจริงร้อยละ 80 วิชาการร้อยละ 20 ใช้วิธีการอบรมตั้งแต่การอนุบาลหลังจากหมูออกลูกใหม่ ๆ จนถึงขั้นการบริหารจัดการ และแหล่งตลาด โดยจะอบรมถึงขั้นตอนของ

(2) การจัดการหลักสูตรของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพื่อนำมาพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับปัญหาจริง ส่วนใหญ่วิทยาลัยจะเป็นหน่วยกำหนดหลักสูตรเองว่าจะอบรมเรื่องอะไร โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านวิทยากร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ แต่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีจะแตกต่างจาก ร้อยเอ็ด และยโสธร ตรงที่มีการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นสำหรับประชาชนชายแดน ไทย- ลาว และไทย – กัมพูชา ที่จะต้องกำหนดหลักสูตรตามสภาพท้องถิ่นโดยตรง แต่ก็มีส่วนในการให้ข้อมูลกับเกษตรกรว่าสนใจพัฒนาตนเองในเรื่องใดจากการสมัครเข้ารับอบรมจากแต่ละหน่วยงาน สำหรับในการฝึกอบรมมีการให้ความรู้

ด้านการบริหารจัดการเพื่อเป็นผู้ประกอบการบ้าง แต่ไม่ได้ลงลึกถึงขั้นปฏิบัติ การ โดยให้ความรู้ เรื่องการได้มาซึ่งกำไรนั้นต้องดำเนินการอย่างไร และผลกระทบที่ทำให้เกิดการขาดทุนมีประเด็นใด บ้าง พร้อมทั้งบอกถึงวิธีการป้องกันปัญหาที่เกิดกับการบริหารจัดการดังกล่าว พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ในกรณีที่ผู้ประกอบการมีการรวมกลุ่มเพื่อต้องการพัฒนาตนเอง ในรูปแบบของการโทรศัพท์ ประสาน และเข้ามาปรึกษาด้วยตนเอง หรือถ้าหากอาจารย์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีเวลาว่าง ก็จะออกไปให้คำแนะนำในพื้นที่โดยตรง กรณีของการผลกำไรจากการประกอบการนั้น วิทยาลัยไม่ได้รับทราบจากกลุ่มเกษตรกร เพราะเป็นเพียงผู้ให้การฝึกอบรม แต่ก็พอจะทราบได้จาก ตัวแทนกลุ่มที่เข้ามาขอคำแนะนำจากวิทยาลัยว่าพอจะได้กำไรบ้าง และนำเข้ากลุ่มเพื่อดำเนินการ เลี้ยงสุกรในปีต่อไป

(3) การพาผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปทัศนศึกษานอกสถานที่นั้น เพื่อให้ได้เกิดการพัฒนาผู้ ประกอบการอย่างต่อเนื่อง และเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีไม่ได้ดำเนินการ เพราะสถานประกอบการในวิทยาลัยก็มีความพร้อมในการฝึกอบรมอยู่แล้ว เพียงแต่มีการบอก พื้นที่กลุ่มที่ฝึกอบรมกลับไปแล้วเกิดการรวมกลุ่มอาชีพและ มีการประกอบการอย่างต่อเนื่อง และ เกิดเป็นกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรุ่นหลัง ได้ไปศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพของตนเอง อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานในการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับปัญหาจริง ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จะเห็นได้จากการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของแต่ละ จังหวัดที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีให้การฝึกอบรม จะมีการกำหนดพื้นที่ปฏิบัติ และตาราง การอบรม สรุปพอสังเขป ดังนี้

ตารางที่ 11 ตารางกำหนดการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ที่วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีโยธธรร อุบลราชธานี และร้อยเอ็ด

ที่	วัน เดือน ปี	วิชาที่เปิดอบรม	จำนวนผู้ เข้าอบรม	พื้นที่ปฏิบัติ
1	18-22 ธ.ค.43	การเลี้ยงสุกร	35	บ.แสนสำราญ จ.ยโสธร
2	1-5 มี.ค.44	การเกษตรทั่วไป	40	บ.สามแยก จ.ยโสธร
3	12-16 มี.ค.44	การเพาะขยายพันธุ์ปลา	35	อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ที่	วัน เดือน ปี	วิชาที่เปิดอบรม	จำนวนผู้ เข้าอบรม	พื้นที่ปฏิบัติ
4	26-30 มี.ค.44	การเลี้ยง โคพื้นเมือง	40	อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ
5	30 เม.ย.- 4 พ.ค. 44	การแปลงเพศปลานิล	30	เกษตรกรผู้สนใจทั่วไป
6	10-14 พ.ค.44	การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	35	กลุ่มผู้เลี้ยงปลา อ.เมืองและ อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร
7	21-25 พ.ค.44	เกษตรทฤษฎีใหม่	45	ครูสังกัด สปจ.ยโสธร
8	4-8 มิ.ย.44	เกษตรทฤษฎีใหม่	45	เกษตรกร อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร
10	23-27 ก.ค.44	การเพาะขยายพันธุ์ปลา	35	บ.เทพเจริญ จ.ยโสธร
12	12-16 ม.ค.44	การแปรรูปและการถนอม อาหาร	48	บ.คงขวาง ต.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี
13	7-12 ก.พ.44	การเพาะเห็ด	48	บ.คำบาก จ.อุบลราชธานี
14	18-23 ก.พ.44	การทำไร่นาสวนผสม	48	บ.หนองเรือ จ.อุบลราชธานี
15	23-29 มี.ค.44	การเพาะเลี้ยงและการผสม พันธุ์ปลา	48	บ.พลาญชัย จ.อุบลราชธานี
16	3-10 เม.ย.44	การขยายพันธุ์พืช	48	บ.หินสูง จ.อุบลราชธานี
17	1-14 พ.ค.44	การเพาะเห็ด	48	อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี
18	ธ.ค.-ส.ค.44	ฝึกอบรมระยะสั้นประชาชน ชายแดนไทย- กัมพูชา	288	บ.โนนยาง, บ.ควน,บ.อู้ม, บ.ค้อ, บ.หนองครก, บ.แซ่ ค้อน จ. อุบลราชธานี

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ที่	วัน เดือน ปี	วิชาที่เปิดอบรม	จำนวนผู้ เข้าอบรม	พื้นที่ปฏิบัติ
19	3-7 ธ.ค. 44	การแปรรูปสัตว์น้ำ	45	อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด
20	13-17 ม.ค. 44	การเกษตรผสมผสาน	35	บ.ประจักษ์ จ.ร้อยเอ็ด
21	22-27 ม.ค.44	การเพาะเห็ดครบวงจร	30	อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด
22	28 ก.พ -3 มี.ค. 44	การแปลงเศษปลานิล	43	อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด
23	13-17 เม.ย 44	การเลี้ยงสุกรขุนเพื่อการค้า	49	อ.จังหาร จ.ร้อยเอ็ด
24	20-25 พ.ค. 44	การเลี้ยงโคพื้นเมือง	32	อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด
25	26-30 ส.ค.44	การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	36	บ.หวายน้อย จ.ร้อยเอ็ด
26	1-8 ก.ย.44	การเกษตรทฤษฎีใหม่	42	อ.ธวัชดินแดง จ.ร้อยเอ็ด
27	24-28 ก.ย. 44	การเพาะขยายพันธุ์ปลา	36	อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางฝึกอบรบวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโคราช ประจำปีงบประมาณ 2544

รุ่นที่ 12 การเกษตรแบบผสมผสาน

เกษตรกรและเยาวชน บ. ศรีสวัสดิ์ ต.ศรีแก้ว อ.เมืองกทา จ.ยโสธร

วัน เดือน ปี	09.00-10.00	10.00-11.00	11.00-12.00	12.00-13.00	13.00-14.00	14.00-15.00	15.00-16.00	17.30-21.30
9 ต.ค. 44	พิธีเปิด การฝึกอบรม	ลงทะเบียน การฝึกอบรม อ. มั่นธนา	ปฐมนิเทศ อ. วีระ		ความสำคัญและลักษณะเกษตรแบบผสมผสาน อ. อำนาจ ชันแข็ง			นันทนาการ กัลยา/ อ. วีระยุทธ
10 ต.ค. 44	การปลูกพืชในระบบการเกษตรแบบผสมผสาน อ. อำนาจ ชันแข็ง			ประชุม	การเลี้ยงสัตว์ในระบบการเกษตรแบบผสม ผสาน อ. ชยาคมน์ ศรีเสมอ			นันทนาการ กัลยา/ อ. วีระยุทธ
11 ต.ค. 44	การเลี้ยงปลาในระบบการเกษตรผสมผสาน อ. วิทยา โกษาค				การวางแผนและการสร้างฟาร์ม ระบบการเกษตรแบบผสมผสาน อ. สุนทร ดอนชัย		พิธีปิด การฝึกอบรม	-

ตารางฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ 2544

รุ่น 6 เรื่อง การแปลงพืชปาล์ม

เกษตรกร ต.ห้อยแขง อ.สิงหนคร จ.สุราษฎร์ธานี

วัน เดือน ปี	09.00-10.00	10.00-11.00	11.00-12.00	12.00-13.00	13.00-14.00	14.00-15.00	15.00-16.00	17.30-21.30
16 พ.ค. 44	พิธีเปิด การฝึกอบรม ผอ. สมจิตร	ลงทะเบียน การฝึกอบรม อ.มันทนา	ปฐมนิเทศ อ.สิริรักษา	สถานที่ார்ณ์และตลาดปาล์ม	อ.ตั๋ยชัย		นันทนาการ อ.สุนทร/ คุณกัลยา
17 พ.ค. 44		การเพาะขยายพันธุ์ปาล์ม อ.ปัทวี		ระบบการเลี้ยงปาล์ม (บ่อดิน/กระชัง)	อ.ตั๋ยชัย		นันทนาการ อ.สุนทร/คุณกัลยา
18 พ.ค. 44		การแปลงพืชปาล์ม (ทฤษฎี) อ.ไมตรีและคณะ		การแปลงพืชปาล์ม(ปฏิบัติ) อ.ไมตรีและคณะ			นันทนาการ อ.สุนทร/คุณกัลยา
19 พ.ค. 44		การจัดการคุณภาพน้ำ (โรงเพาะฟัก/บ่อดิน) อ.สิวินา		การเตรียมอาหารและฮอร์โมนแปลงพืช (ทฤษฎีและปฏิบัติ) อ.ปัทวีและคณะ			นันทนาการ อ.สุนทร/คุณกัลยา
20 พ.ค. 44		โรค-พยาธิปาล์มและการป้องกันรักษา อ.สิวินา		ปัญหาและแนวทางการแก้ไข อ.ตั๋ยชัยและคณะ			-

หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น
เรื่อง การเกษตรแบบผสมผสาน

เนื้อหา	เวลา	วิทยากร	หมายเหตุ
การปลูกพืชที่เหมาะสมกับท้องถิ่น - การปลูกพืชผัก - การปลูกและการขยายพันธุ์ไม้ผล - การทำการเกษตรอินทรีย์	6 ชม.	อ. อำนวย ชันแจ่ม	- บรรยาย - สาธิต - ฝึกปฏิบัติ
การเลี้ยงสัตว์ทั่วไป - การเลี้ยงสัตว์ปีก - การเลี้ยงสัตว์ใหญ่ - การเตรียมคอก - การใช้ยา สารเคมี และการทำวัคซีน - อาหารสัตว์ฟาร์มบ้าน	6 ชม.	อ. ชยากรณ์ ศรีเสมอ	- บรรยาย - สาธิต - ฝึกปฏิบัติ
การเลี้ยงปลาน้ำจืด - การเลี้ยงปลาในบ่อคอนกรีต/บ่อดิน - การเลี้ยงปลากินพืช - อาหารปลา	3 ชม.	อ. ปัทวี บัวทอง	- บรรยาย - สาธิต - ฝึกปฏิบัติ
การวางแผนการดำเนินงานฟาร์มใน โรงเรียน ตชด. - การเลี้ยงไก่เนื้อ - การเลี้ยงปลาดุก - ให้นางฟ้า - อื่นๆ	3 ชม.	อ. สุนทร คอนชัย	- วางแผนโดยให้ โรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วม

หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี

รุ่นที่ 6 เรื่อง การแปลงเพศปลานิล

วันที่ 17 - 19 พ.ค. 2544

เนื้อหา	เวลา	วิทยากร	หมายเหตุ
1.สถานการณ์และการตลาดปลานิล 1.1 ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงปลานิล 1.2 สายพันธุ์และการแพร่กระจายพันธุ์ 1.3 สถานะตลาดปลานิลในปัจจุบัน 1.4 แนวโน้มตลาดปลานิลในอนาคต	2 ชม.	อ.สัญญาชัย พรหมจรรย์	บรรยาย
2. การเพาะพันธุ์และระบบการเลี้ยงปลานิล 2.1 การเพาะพันธุ์แบบธรรมชาติ 2.2 การเพาะพันธุ์แบบพัฒนา 2.3 การอนุบาลปลานิลในบ่อชนิด 2.4 การเลี้ยงปลานิลในบ่อดิน 2.5 การเลี้ยงปลานิลในกระชัง	3 ชม.	อ.ปัทวี บัวทอง	บรรยาย ศึกษาดู ฟาร์ม วิดีโอ เทป
3. การแปลงเพศปลานิล 3.1 หลักการแปลงเพศปลานิล 3.2 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ 3.3 การเตรียมพ่อแม่พันธุ์ปลานิล 3.4 การเตรียมระบบน้ำในโรงเพาะฟัก	3 ชม.	อ.ไมตรี บุญพร และคณะ	บรรยาย วิดีโอ เทป ปฏิบัติในฟาร์ม
4.การแปลงเพศปลานิล 4.1 การเคาะไข่ ล้างไข่ปลานิล 4.2 การฟักไข่ปลานิล 4.3 การอนุบาลลูกปลานิลใน โรงเพาะฟัก 4.4 การอนุบาลลูกปลานิลในกระชัง	3 ชม.	อ.ไมตรี บุญพร และคณะ	บรรยาย ปฏิบัติ วิดีโอ เทป

เนื้อหา	เวลา	วิทยากร	หมายเหตุ
5. การเตรียมอาหารผสมฮอร์โมน 5.1 การเตรียมฮอร์โมน 17-แอลฟา เมททิลเทสโตสเตอโรน 5.2 การเตรียมรำและปลาป่น 5.3 การผสมฮอร์โมนระหว่างแปลงเพศ 5.4 การจัดการดูแลลูกปลาในกระชัง 5.5 การจัดการดูแลลูกปลาในกระชัง	3 ชม.	อ.ไมตรี บุญพร และคณะ	- บรรยาย - ปฏิบัติ - วิดีโอ เทป
6. ปัญหาการแปลงเพศปลาชนิด 6.1 ปัญหาที่พบและข้อจำกัด 6.2 ข้อควรระวังในการแปลงเพศ 6.3 การตรวจเช็คเพศปลา 6.4 แนวทางการแก้ปัญหา	2 ชม.	อ.กัญญา ทองคำ และคณะ	- บรรยายสรุป - ถาม-ตอบ ปัญหา

2.3 บทบาทในการร่วมแก้ปัญหาให้ผู้ประกอบการ

(1) การร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วไปประกอบอาชีพ เกษตรกรที่นำเอาความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพนั้น ที่ประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่ มีการรวมกลุ่มกันและมีพื้นที่ที่เหมาะสมในการดำเนินการ ในรายที่มาอบรมเป็นรายบุคคลจะประสบผลสำเร็จน้อย มีบางรายก็จะประกอบอาชีพเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไก่ ปลูกผักสวนครัว เป็นต้น สำหรับกลุ่มที่ฝึกอบรมเป็น จะเกิดการสร้างกลุ่มกองทุนขึ้นในหมู่บ้าน เป็นสภาพกลุ่มที่มีศักยภาพพอที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ โดยมีวิทยากรจากวิทยาลัยให้คำแนะนำช่วยเหลือกรณีร้องขอเข้ามา กลุ่มเหล่านี้ยังใช้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเกษตรกรที่สนใจในรายอื่นได้ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะใช้กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการฝึกอบรม เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน เช่น กลุ่มแม่บ้านประจวบคีรีขันธ์ร้อยเอ็ด กลุ่มเลี้ยงสุกรบ้านสุขเกษมจังหวัดยโสธร และกลุ่มเลี้ยงปลาบ้านหนองคูจังหวัดยโสธร เป็นต้น และลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง คือ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง และมีชั่วโมงการอบรมครบถ้วน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง จะสะสมชั่วโมงเพื่อเทียบโอนหน่วยกิตการเรียนได้ เป็นหลักสูตรปวช.ตามสาขาที่ตนฝึกอบรม

(2) ลักษณะพิเศษของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโสธรอีกโครงการคือ สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่รับการอบรมเรื่องการเลี้ยงปลา จะได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งต้องมีคุณสมบัติกล่าวคือ เป็นเกษตรกรที่มีความสนใจจริง อยู่ประจำในฟาร์มของตนมีกิจกรรมการเลี้ยงปลา และที่สำคัญยังมีความต้องการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อการเลี้ยงปลาสำหรับการบริโภค หรือขาย และเพื่อขายมากกว่าบริโภค ในกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการนี้ วิทยาลัยจะหาข้อมูลจาก

- (1) ข้อมูลงานแนะแนวของวิทยาลัย ซึ่งได้ส่งแบบติดตามประเมินผลของนักศึกษาที่จบแล้ว
- (2) งานฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ซึ่งมีการลงทะเบียนเกษตรกรที่ร่วมฝึกอบรมไว้
- (3) สมาคมศิษย์เก่าของวิทยาลัย
- (4) ติดตามกับเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดว่า ในแต่ละอำเภอมีใครทำฟาร์มประมงบ้าง
- (5) สอบถามนักศึกษาว่าผู้ปกครองของใครที่ เลี้ยงปลา และเคยฝึกอบรมกับวิทยาลัยหรือไม่ จากนั้นก็ให้เกษตรกรที่ได้รับการเลือกเลือกมาเข้าร่วมโครงการ ซึ่งโครงการนี้จะเป็นโครงการของวิทยาลัยร่วมกับเกษตรกร จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากวิทยาลัยทั้งด้านการประเมินติดตามช่วยเหลือซึ่งจะออกพื้นที่โดยให้นักศึกษาตาม โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตเป็นผู้ติดตามร่วมกับอาจารย์ในระยะแรก พอระยะหลังก็ให้นักศึกษาออกติดตามเอง และรายงานอาจารย์ทุกขั้นตอนถึงปัญหา อุปสรรค เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

สำหรับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีจะมีบทบาทในการร่วมแก้ปัญหาให้ผู้ประกอบการที่เด่นกว่าร้อยเอ็ด และยโสธรกรณีการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นประชาชนชายแดนไทย -ลาว และไทย - กัมพูชา เพราะต้องมีการออกไปติดตามอย่างต่อเนื่อง และมีแผนวันเวลาการออกติดตาม เนื่องจากเป็นพื้นที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และที่สำคัญเป็นพื้นที่ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีออกมาให้การอบรมในเขตพื้นที่การทำกินโดยตรง

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิทยาลัยในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่ การพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับปัญหาจริง และบทบาทในการร่วมแก้ปัญหาให้ผู้ประกอบการ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปบทบาทของวิทยาลัยเกษตรในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ตามโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

บทบาท	การดำเนินงาน
1.บทบาทในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมให้กับเกษตรกรในหมู่บ้านปกติและหมู่บ้าน อพป. ร้อยละ 89.32 นอกนั้นเป็นข้าราชการ และประชาชนทั่วไป 2. จัดอบรมให้กลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มอาชีพตามความสนใจเพื่อเป็นผู้ประกอบการใหม่ 3. วิธีการอบรมให้เกษตรกรเน้นการฝึกปฏิบัติร้อยละ 80 แต่การให้ความรู้ด้านทฤษฎีจะเป็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. บทบาทในการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับปัญหาจริง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาความต้องการของเกษตรกร เพื่อนำมาอบรมในการพัฒนาผู้ประกอบการ มีการดำเนินการอบรมให้ในรูปของการอบรมเฉพาะกลุ่ม เพราะถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความต้องการที่จะดำเนินการอย่างจริงจัง 2. ในการฝึกอบรมมีการให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อเป็นผู้ประกอบการ แต่ไม่ได้ลงลึกถึงขั้นปฏิบัติการ 3. การพาผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้ได้เกิดการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง และเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้ดำเนินการ แต่แนะนำให้เกษตรกร ไปศึกษาดูงานจากกลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จหลังจากฝึกอบรมจากวิทยาลัย
3. บทบาทในการร่วมแก้ปัญหาให้ผู้ประกอบการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะใช้กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการฝึกอบรม เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเกษตรกรรุ่นต่อไป และคอยให้คำแนะนำอยู่ตลอด 2. ให้ความสำคัญกับกลุ่มเกษตรกรที่ฝึกอาชีพอย่างจริงจัง และให้เข้าร่วมโครงการหลักของวิทยาลัย เช่น โครงการพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน

2.4 ความเห็นของฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

กระบวนการทำงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ตามโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น สรุปได้ดังนี้

2.4.1 ความเห็นจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 13 สรุปบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพของชุมชน ตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ และชุมชน ในจังหวัดร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ลำดับแรก (ดำเนินตามบทบาทได้มากที่สุด)

ลำดับ ที่	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	
	ครู อาจารย์	ชุมชน
1	การสรุปผลการอบรมเมื่อสิ้นสุดโครงการ ($\bar{x} = 3.86$)	การเตรียมสถานที่ วัสดุ/อุปกรณ์ในการอบรม ($\bar{x} = 3.98$)
2	วิทยากรที่ให้การอบรมมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่อบรมและเข้าใจสภาพปัญหาของท้องถิ่นดี ($\bar{x} = 3.81$)	วิทยากรที่ให้การอบรมมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่อบรมและเข้าใจสภาพปัญหาของท้องถิ่นดี ($\bar{x} = 3.81$)
3	วิชาชีพที่วิทยาลัยจัดให้กับเกษตรกรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 3.69$)	วิชาชีพที่วิทยาลัยจัดให้กับเกษตรกรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 3.79$)

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้บริหาร - อาจารย์ และชุมชน ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน ส่วนใหญ่ คือ อาจารย์/วิทยากรให้การฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากินในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.81$) และอาชีพที่วิทยาลัยจัดฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 3.71$) ดำเนินตามบทบาทได้มากที่สุด แสดงว่าวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 3 แห่ง มีการฝึกอาชีพแก่ชุมชนเป็นหลักสูตรที่ สอดคล้องกับความต้องการ อีกทั้ง วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมเข้าใจสภาพภูมิประเทศ และสภาพเศรษฐกิจของชุมชนเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.81$)

ตารางที่ 14 สรุปบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพของชุมชนตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ และชุมชน ในจังหวัดร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ลำดับสุดท้าย (ดำเนินตามบทบาทได้น้อยที่สุด)

ลำดับ ที่	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	
	ครู อาจารย์	ชุมชน
1	การจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพแก่ ชุมชน ($\bar{x} = 2.19$)	การจัดสรรงบประมาณการอบรมตามโครงการ การ ($\bar{x} = 3.00$)
2	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการ กำหนดหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพ ($\bar{x} = 2.84$)	การติดตามประเมินผลหลังสิ้นสุดการ อบรม ($\bar{x} = 3.26$)
3	การแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่ กับการฝึกอบรม ($\bar{x} = 3.01$)	การแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่กับการ ฝึกอบรม ($\bar{x} = 3.28$)

จากตารางที่ 14 พบว่า การดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร - อาจารย์ และ ชุมชนทั้ง 3 จังหวัด ที่ดำเนินการได้น้อยที่สุด ที่มีความเห็นสอดคล้องกันส่วนใหญ่ คือการแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่กับการฝึกอบรม ($\bar{x} = 3.01$ และ $\bar{x} = 3.28$) ตามลำดับ

จากการดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ ที่มีการดำเนินการ 3 ลำดับแรกซึ่งเป็นผลที่น่าพอใจ และ 3 ลำดับสุดท้ายที่เป็นปัญหาเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้พยายามลดข้อจำกัดในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ความเห็นเพิ่มเติมของครู อาจารย์ ผู้บริหาร เกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการฝึกอบรม วิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	
ความพยายามลดข้อจำกัดในการดำเนินการ (n=9)	ข้อจำกัดในการดำเนินการ (n=12)
1. วิทยาลัยทั้ง 3 แห่งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน โครงการอบรมวิชาชีพระยะสั้นแก่เกษตรกรในพื้นที่เพื่อต้องการยกฐานะของประชาชนในเขตบริการและจังหวัดใกล้เคียง โดยใช้ฟาร์มและวิทยากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะ	1. เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมบางส่วนไม่มีความถนัดในสาขาอาชีพนั้นหรือเป็นตัวแทนมาอบรมหลักสูตรจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง อุปกรณ์การฝึกก็มีจำกัดผู้เข้ารับการอบรมไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้จนเกิดทักษะ
2. วิทยาลัยมีการสำรวจปัญหา ความต้องการฝึกอาชีพระยะสั้นของชุมชนเพื่อจัดเตรียมหลักสูตร วัสดุ/อุปกรณ์ วิทยากร โดยผ่านทางผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2. การให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชนหลากหลาย วิทยาลัยจะจัดหลักสูตรให้ตามปัญหาโดยคำนึงถึงความพร้อมด้าน วิทยากร วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเป็นสิ่งสำคัญ
3. การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นเกษตรกร มีการสร้างรายได้ระหว่างอบรมและมีการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีอาชีพที่ถาวร โดยให้มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เช่นกลุ่มรับจ้างเกี่ยวข้าว	3. การติดตามประเมินผลหลังการอบรมมีน้อย เพราะครู/อาจารย์มีหน้าที่ประจำคือสอนจึงไม่มีเวลา อีกทั้งขาดงบประมาณในด้านนี้ การออกไปช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มที่สนใจจริงๆ และมีการเชิญมาเท่านั้น
4. การจัดตลาดแรงงานและอาชีพด้านผลิตของเกษตรกรมีการบูรณาการ โดยใช้ร้านค้าสวัสดิการของวิทยาลัยในการรับซื้อและจำหน่าย เท่าที่มีการติดต่อมาของกลุ่มเกษตรกร	4. ผลผลิตจากการฝึกอาชีพบางอย่างไม่เป็นที่ต้องการหรือถ้าเป็นที่ต้องการก็จะมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการมาก การนำผลผลิตไปจำหน่ายจะไม่คุ้มทุน จึงไม่มีการดำเนินการแก้ไขในเรื่องนี้เพราะชุมชนอยู่ไกลและขาดการติดตามผล
5. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี มีการจัดอบรมอาชีพให้กับเกษตรกรตามแนวชายแดนไทย-ลาว ไทย-กัมพูชา ตามนโยบาย	5. การจัดตลาดแรงงานและอาชีพสำหรับเกษตรกรนั้น ไม่มีงบประมาณและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงควรมีหน่วยงานเฉพาะในด้านนี้มาดำเนินการ

ตารางที่ 15 (ต่อ)

การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	
ความพยายามลดข้อจำกัดในการดำเนินการ (n=9)	ข้อจำกัดในการดำเนินการ (n=12)
6. วิทยาลัยจัดอบรมอาชีพพระยะสั้นแก่เกษตรกรในเขตบริการที่รวมกลุ่มอาชีพและที่วิทยาลัยมีความพร้อมตามแผนที่กำหนดไว้ โดยให้คนงานและนักศึกษาที่ได้รับการฝึกเป็นผู้ช่วยวิทยากร	6. การติดตามผลการอบรมจะติดตามเฉพาะกลุ่มที่เข้ารับการอบรมต่อเนื่องเป็นกลุ่มใหญ่ ส่วนรายย่อย ๆ อบรมเพียงครั้งเดียวหรือจำนวนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ไม่มีการติดตามผลการอบรม

จากตารางที่ 15 พบว่า วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีการดำเนินการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรในพื้นที่บริการและจังหวัดใกล้เคียง วิทยาลัยมีความพร้อมทั้งฟาร์มต่าง ๆ ที่สมบูรณ์แบบที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีการสำรวจปัญหาความต้องการในด้านวิชาชีพจากหน่วยงานในชุมชน เช่น จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาวางแผนจัดทำหลักสูตรการอบรม เตรียมวิทยากร และวัสดุในการดำเนินการ ซึ่งบางส่วนไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม แนวทางการจัดอบรมเน้นให้ฝึกปฏิบัติจริง มีการส่งเสริมรายได้ในระหว่างฝึกอบรม โดยให้นักศึกษาและคนงานที่ผ่านการฝึกในทักษะอาชีพด้านนั้นมาเป็นวิทยากรผู้ช่วยหลังสิ้นสุดการอบรมมีการติดตามผลน้อยมาก จะมีการติดตามเฉพาะกลุ่มที่เชิญมาและกลุ่มที่มีการอบรมต่อเนื่อง งบประมาณด้านนี้มีน้อย

จากการดำเนินการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของชุมชน ที่มีการดำเนินการ 3 ลำดับแรกซึ่งเป็นผลที่น่าพอใจ และ 3 ลำดับสุดท้ายที่เป็นปัญหานั้นชุมชน มีความเห็นต่อการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีและครูอาจารย์ ซึ่งเป็นความเห็นเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ดังตารางที่ 16

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ความเห็นเพิ่มเติมของครู อาจารย์ ผู้บริหาร เกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการฝึกอบรม วิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ความเห็นของชุมชนในการดำเนินงาน	ความเห็นของชุมชนในการดำเนินงาน
ต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (n=15)	ต่อครู / อาจารย์ (n=15)
<p>1. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีการประชาสัมพันธ์โครงการอบรมผ่าน ไปยัง อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรอำเภอว่าจะจัดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นใดบ้าง โดยให้เกษตรกร ประชาชนทั่วไปสมัครเข้ารับการอบรมหลายลักษณะ</p>	<p>1. ครู/อาจารย์ที่เป็นวิทยากรให้การต้อนรับและบริการเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมด้วยดี วิทยากรมีความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากินในท้องถิ่นดี มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่จัดอบรม แต่การให้ความรู้จะเป็นกลุ่มใหญ่ มีฝึกเป็นกลุ่มย่อยเป็นบางครั้ง</p>
<p>2. มีการจัดฟาร์มเกี่ยวกับการเกษตรเป็นแหล่งสำหรับเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ซึ่งแต่ละแห่งมีความพร้อม รองรับเกษตรกรที่เข้ารับการอบรม แต่การจัดตลาดแรงงานและอาชีพมีน้อยหรือไม่มี ทำให้เกษตรกรไม่มีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้</p>	<p>2. ครู/อาจารย์มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และทักษะ การฝึกปฏิบัติ ของผู้เข้ารับการอบรมแต่จำนวนอาจารย์มีน้อยจึงไม่สามารถแนะนำเป็นรายบุคคลได้ เกษตรกรหลายท่านไม่ค่อยกล้าแสดงออก เมื่อเกิดปัญหา ไม่เข้าใจก็ไม่กล้าถาม แม้จะมีวิทยากรผู้ช่วย</p>
<p>3. การจัดกิจกรรมฝึกอบรมเน้นการฝึกปฏิบัติจริง วิทยาลัยเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับฝึก แต่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับ การอบรม ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำกลุ่ม ได้รับการฝึกปฏิบัติโดยตรงผู้เข้ารับการอบรมบางส่วนจึงขาดทักษะ</p>	<p>3. การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น จะส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดรายได้ ระหว่างฝึกอบรมด้วย เป็นวิธีที่ทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจที่จะนำไปประกอบอาชีพถ้ามีการแนะแนวเป็นรายบุคคลจะเกิดประโยชน์มาก</p>
<p>4. การติดตามผล การนำความรู้และทักษะด้านการเกษตรไปใช้ในการประกอบอาชีพมีน้อยมาก เกษตรกรมีปัญหาในการจัดการอาชีพไม่สามารถแก้ปัญหาได้หลายคนล้มเหลวและเลิกอาชีพไป โดยเฉพาะปัญหาด้านการตลาดเมื่อผลิตสินค้าได้แต่ไม่มีแหล่งจำหน่ายหรือมีก็ราคาขายต่ำจึงประสบปัญหาการขาดทุน</p>	<p>4. อาจารย์ที่มีความรู้และทักษะที่สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้เกษตรกร หาตลาดจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรมีน้อยหรือแทบไม่มี คำแนะนำหรือความรู้ในด้านนี้เมื่อนำมาใช้จริงไม่ค่อยได้ผล เพราะเรื่องการตลาดหรือราคาสินค้าขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าและผู้ที่มีอำนาจซื้อ เกษตรกรเองไม่มีอำนาจต่อรอง</p>

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ความเห็นของชุมชนในการดำเนินงาน	
ต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (n=15)	ต่อครู / อาจารย์ (n=15)
5.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี มีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ประชาชนชายแดนไทย-กัมพูชา และไทย-ลาว ต้องจัดทุกปีงบประมาณ โดยจะออกมาสำรวจความต้องการ การฝึกอาชีพของเกษตรกรและประชาชนที่สนใจโดยวิชาที่จะฝึกอาชีพ จะต้องเป็นวิชาที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีความพร้อมด้านวิทยากร ตรงกับความสนใจของเกษตรกรและสามารถนำมาพัฒนาเป็นอาชีพได้	5. เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วนำไปประกอบเป็นอาชีพ เชิญวิทยากรมาเสนอแนะ ส่วนมากไม่เจอวิทยากรที่ให้การอบรม เพราะคิดราชการ และคิดงานสอน ออกมาคิดตามก็ จะว่างเลยเป็นสองถึงสามวันจึงออกมาให้คำแนะนำ ซึ่งอาจารย์วิทยากรให้เหตุผลว่า มีงานสอนประจำไม่ค่อยว่าง แต่มีหลายรายที่อาจารย์วิทยากรให้คำแนะนำ และพาไปดูงานของวิทยาลัยที่ตรงกับงานฝึกอาชีพของวิทยากรทำนนั้น และให้คำแนะนำช่วยเหลือไปพร้อม

จากตารางที่ 16 พบว่า การดำเนินงานโครงการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีการประชาสัมพันธ์โครงการที่วิทยาลัยมีความพร้อมด้านวิทยากร สื่อวัสดุ/อุปกรณ์ โดยผ่านทางวิทยุกระจายเสียง หน่วยงานราชการ กำนันผู้ใหญ่บ้านและ อบต. เปิดโอกาสเกษตรกร ประชาชนทั่วไปสมัคร โดยงบประมาณของวิทยาลัย หรือบางครั้งหน่วยงานราชการคือเกษตรอำเภอที่สนับสนุนงบประมาณในการ อบรม เช่น กลุ่มที่เป็นหนี้ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการอบรมส่วนใหญ่เน้นการฝึกปฏิบัติ โดยใช้ฟาร์มเป็นแหล่งเรียนรู้ สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรมแต่ก็มีการผลัดเปลี่ยนกันฝึก ผู้เข้าอบรมที่ไม่กล้าแสดงออกจะมีปัญหามากในการฝึกทักษะอาชีพ ครู/อาจารย์ที่เป็นวิทยากรเน้นการสาธิตให้ดูแล้วฝึกปฏิบัติจริง ส่วนใหญ่วิทยากรมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่เป็นวิทยากร และยังมีความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นเป็นอย่างดี ปัญหาในการอบรมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการแนะนำ หรือฝึกเป็นรายบุคคล การติดตามผลการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการจัดตลาดแรงงาน อาชีพสำหรับแลกเปลี่ยนสินค้าด้านการเกษตร ทำให้เกิดปัญหาค่อนข้างมากสำหรับเกษตรกรที่ผลิตเพื่อจำหน่าย สอดคล้องกับการศึกษาเชิงปริมาณที่ชุมชนบอกว่าต้องการให้จัดหาตลาดแรงงานและอาชีพ และให้วิทยาลัย วิทยากรให้การอบรมออกติดตาม แนะนำ ช่วยเหลือเกษตรกรในการนำความรู้ไปใช้จริง

2.4.2 ความเห็นจากการสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์

โดยความเป็นจริงครู อาจารย์ ได้รับการพัฒนาและรับนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการตามโครงการนี้มาลักษณะเดียวกัน อาจจะต่างกันเพียงการมอบหมายบทบาทที่วิทยาลัยจัดให้เป็นผู้รับผิดชอบ สรุปประเด็นที่น่าสนใจได้ ดังนี้

(1) การศึกษาความต้องการของชุมชนในการฝึกอาชีพ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ พบว่า การศึกษาความต้องการของชุมชนโดยรวมทั้ง 3 จังหวัดมีการดำเนินการในระดับปานกลาง ศึกษาความต้องการโดยนโยบายและแผนการดำเนินงาน เพื่อปฏิบัติงานประจำปีตามนโยบายของรัฐบาล โครงการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นถือเป็น โครงการที่จัดอบรมวิชาชีพเสริมให้กับเกษตรกรในเขตพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีรวบรวมข้อมูลของชุมชน เกษตรกร เพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี ประเด็นในการจัดอบรมมีการศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเสนอความต้องการของชุมชน เพื่อเตรียมหลักสูตรและการดำเนินการ ในการเตรียมหลักสูตรวิทยาลัยต้องสำรวจความต้องการ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแผนการฝึกอบรมแต่ละ โครงการ เตรียมหลักสูตร อุปกรณ์และวิทยากรให้พร้อม บทบาทที่เป็นจริง “ขั้นตอนของการศึกษาความต้องการของชุมชนนี้มีหลายวิธี และมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวิธีที่ 1 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีส่งแบบสำรวจความต้องการของเกษตรกร และประชาชน ในวิชาชีพที่ตนเองสนใจทั่วจังหวัดที่สนใจเข้าร่วมการอบรม และจัดอบรมให้ตามสาขาวิชาชีพที่สมัครและมีอยู่ในหลักสูตรของวิทยาลัย แต่หากมีเกษตรกรบางกลุ่มที่สนใจวิชาชีพที่นอกเหนือจากหลักสูตรของวิทยาลัยก็จะพยายามจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ และวิทยากรให้ วิธีที่ 2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดส่งข้อมูลครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ (20.000 บาทต่อปีต่อคน) เพื่อให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้จัดฝึกอบรมวิชาชีพ ให้ตามความสนใจของชุมชน และตามความเหมาะสมของทรัพยากรธรรมชาติ และวิธีที่ 3 เกษตรอำเภอแต่ละอำเภอจัดส่งหลักสูตรที่เกษตรกรสนใจเพื่อขอเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ เมื่อมีหลักสูตรที่ได้จากการสำรวจความต้องการ และหลักสูตรที่เกษตรกร และประชาชนสนใจ การสำรวจชุมชนตามพื้นที่จริงมีน้อยมาก

(2) การกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรรมระยะสั้น วิทยาลัยจัดตั้งคณะทำงาน และพิจารณาหลักสูตรที่เกษตรกรอำเภอแต่ละอำเภอจัดส่งหลักสูตรที่เกษตรกรสนใจเพื่อขอเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ เมื่อมีหลักสูตรที่ได้จากการสำรวจความต้องการ และหลักสูตรที่เกษตรกร และที่ประชาชนสนใจ ดังกล่าว โดยวิชาที่จะฝึกอาชีพ จะต้องเป็นวิชาที่วิทยาลัยมีความพร้อมทั้งทางวิทยากร และมอบหมายให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาฝึกอาชีพแต่ละวิชาเริ่มวางแผนการดำเนินงานในขั้นตอน หลังจากจัดตั้งคณะทำงานเรียบร้อยแล้วก็ดำเนินการจัดทำหลักสูตร โดยจัดทำในรูปแบบของโครงการและกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ประจำปี ทั้งนี้ต้องกำหนดเนื้อหาว่าจะฝึกอบรม

อาชีพใดบ้าง จัดให้กับชุมชนใดก่อน – หลัง มีระยะเวลาจัดอบรมกี่วัน ผู้เข้ารับการอบรมกี่คน จำนวนกี่รุ่น จากการสอบถามครู อาจารย์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และกำหนดหลักสูตรระดับปานกลาง

(3) การประชาสัมพันธ์โครงการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์โดยส่งโครงการและ ตารางฝึกอบรมไปยังกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ารับการฝึกอบรมตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวหลังจากมีการประชาสัมพันธ์โครงการและตารางฝึกอบรมไปยังกลุ่มเป้าหมายแล้ว อาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการแต่ละโครงการจะเป็นผู้เตรียมการฝึกอบรม แต่จากการสอบถามชุมชน พบว่า วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง คือ มีประชาชนอีกจำนวนมากที่ไม่ทราบว่ามีการโครงการดังกล่าว

(4) การจัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ อาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการแต่ละโครงการจะเป็นผู้เตรียมการให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดให้ โดยมีวิทยากรจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี หากวัสดุ อุปกรณ์ ดังกล่าวเหลือจากการฝึกอบรมในครั้งนี้ก็จะมอบให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำไปฝึกอาชีพต่อไป

(5) การดำเนินการฝึกอบรมวิทยาลัยจะดำเนินการฝึกอบรมครบตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด “วิทยาลัย มีความพร้อมในการจัดอบรมหลักสูตรเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งด้านสถานที่ วิทยากร ถือว่าอยู่ในระดับมาก เพราะวิทยาลัยมีงานฟาร์มรองรับตามกลุ่มสนใจฝึกอบรม และ วิทยากรมีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ตามสาขาวิชาที่จัดฝึกอบรม “

การอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในแต่ละแห่งจะมีการสร้างอาชีพ ระหว่างอบรมไปด้วย โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติงานจริง และมีการรวมกลุ่มอาชีพกัน

“วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โสธรร่วมกับบ้านนิคม อ.ป่าดัว จ.ยโสธร ก่อตั้งกลุ่มเกี่ยวข้าวโดย อบต.นิคม เป็นศูนย์กลาง และมีสถานประกอบการอยู่ที่หมู่บ้านนิคม ก่อตั้งมาประมาณ 3 ปี และเข้ารับการ อบรมทุก ๆ ปีจนสามารถสร้างเป็นอาชีพได้ ทางวิทยาลัย ๆ ก็ได้ส่งวิทยากรออกไปติดตามแต่ไปไม่ได้ไม่ค่อยบ่อยเพราะวิทยากรก็ติดงานสอน บางที่ต้องประสานทางโทรศัพท์และให้หัวหน้ากลุ่มเข้ามาพบในวิทยาลัย ๆ ด้วยตนเอง อีกทั้งงบประมาณ ในการออกไปติดตามก็มีน้อย สถานที่อยู่ไกลจากวิทยาลัย ต้องใช้เวลาเดินทางนานพอสมควร ดังนั้น กรณีที่ทางวิทยาลัยออกไปติดตามหลังการฝึกอบรมจึงจะเน้นเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่ม และมีความต้องการจริง “(อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โสธร : 20/9/45 เวลา 17.00 น.)

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีมีโครงการการฝึกอบรบอาชีพพระยะสั้น สำหรับประชาชนชายแดน ไทย-ลาว และ ไทย-กัมพูชา เป็น โครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบบริเวณตามแนวชายแดน จากการกระทำของผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ และกำลังจากภายนอกประเทศโดยมติดคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2521 โดยคณะรัฐมนตรี ซึ่งก็อยู่ในโครงการฝึกอบรบวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

“เป็น โครงการที่ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายที่ได้ให้ การฝึก อบรมวิชาชีพไปแล้ว ให้เป็น ไปอย่างต่อเนื่อง และให้ความรู้ด้านวิชาชีพสาขาใหม่ตามความ ต้องการของชุมชน เพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยผลผลิตและ เพิ่มรายได้ เป็นการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศชาติในที่สุด แต่ในส่วนของการออกประเมินติดตามหลังจากฝึกอบรบเสร็จสิ้น ทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ก็ได้มีการประเมินติดตามบ้าง ตามกลุ่มเกษตรกรที่ฝึกอบรบอย่างต่อเนื่อง และเข้ารับการอบรม 2-3 ครั้ง เป็นการอบรมแบบต่อเนื่องประสพการณ์ ส่วนเกษตรกรที่มาอบรมชุมชนละ 1-2 คนก็ไม่ได้ออก ติดตาม ส่วนใหญ่จะออกติดตามเกษตรกรที่มาเชิญ ไปให้คำแนะนำ และนำไปฝึกปฏิบัติอาชีพที่ ชุมชนของตนอย่างจริงจัง เกษตรกรบางรายอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัย เราก็ไม่ได้ติดตาม เพราะ วิทยากรก็คิดงานสอน ที่สำคัญงบประมาณจัดสรรในส่วนนี้ยังไม่มี” (วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรบ : 24/9/45) มีอาจารย์หลายท่านที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งถือเป็นประเด็นที่น่าจะนำมาเป็น แง่คิดให้กับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กล่าวคือ

“วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มุ่งเน้นด้านการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาที่มีความ สนใจด้านสาขาวิชาชีพการเกษตร และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการจัดฝึกอบรบเกษตรวิชาชีพ เกษตรกรรมระยะสั้น เป็นเพียงฝ่ายหนึ่งในวิทยาลัย น่าจะมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพ โดยตรงรับผิดชอบร่วมกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในส่วนของการออกประเมินติดตามผล เกษตรกรที่ฝึกอบรบเสร็จสิ้นไปแล้ว วิทยากรที่อยู่ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ก็ต้องมีหน้าที่ สอนนักศึกษา ซึ่งถือเป็นงานประจำ หน้าที่ของครูคือหน้าที่สอน หากสอนได้ไม่ดีแล้ว จะทำหน้าที่ อื่น ได้อย่างไร ถึงมีงบประมาณจัดสรรให้ก็ยังมีความน้อยที่จะต้องออกนอกพื้นที่ กระบวนการใน ส่วนนี้หากมีหน่วยงานราชการอื่นมาให้ความร่วมมือจะช่วยยกฐานะเกษตรกรได้เป็นอย่างดี” อาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวและยังมีอาจารย์อีกท่านกล่าวเป็นนัยเดียวกันอีกว่า “โครงการฝึกอบรบวิชา ชีพเกษตรกรรมระยะสั้นถือเป็น โครงการที่เสริมสร้างความรู้ สร้างอาชีพให้กับชาวเกษตรกร และผู้ สนใจทั่วไป อีกทั้งยังให้นักศึกษาได้มีส่วนช่วยเหลือ และ ให้คำแนะนำในสาขาวิชาชีพที่ตนได้เรียน มา (หัวหน้าโครงการฝึกอบรบ : 4/1/46)

(6) การสรุปและรายงานผลการฝึกอบรม “วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะสรุปผลการฝึกอบรมว่ามีผู้สนใจเข้าร่วมอบรมตามที่แจ้งไว้หรือไม่ ใช้งบประมาณทั้งสิ้นไปเท่าไร ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีปัญหาขณะดำเนินการฝึกอบรมหรือไม่ หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว ก็ออกติดตามกลุ่มเป้าหมาย แต่เป็นการติดตามผลเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่นำไปที่รวมกลุ่มประกอบอาชีพจริงหรือร้องขอเข้ามา เพราะงบประมาณในส่วนนี้ยังมีน้อย” (ธีระ สายรัตน์ :4/12/45) อาจารย์อีกท่านหนึ่งกล่าวถึงบทบาทในด้านนี้คล้ายกันว่า “ผู้บริหารของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีไม่เห็นความสำคัญในโครงการนี้เท่าไรนัก จึงทำให้โครงการอาจติดขัดบ้าง เช่น ในเรื่องของการออกประเมิน ติดตาม ช่วยเหลือหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม เพราะงบประมาณน้อย วิทยากรหลายท่านที่มองเห็นความสำคัญในส่วนนี้ก็ใช้งบประมาณส่วนตัว เพื่อให้โครงการดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์” (หัวหน้าโครงการฝึกอบรม : 4 /1/46) และจากการสอบถามความคิดเห็นครูอาจารย์ ก็สรุปได้ว่า การติดตามผลการฝึกอบรมภายหลังการอบรมสิ้นสุดมีการดำเนินการระดับน้อยทุกจังหวัด

ลักษณะพื้นที่ของจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยเอ็ดและยโสธร ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่น และมีสภาพเป็นดินปนทราย ขาดความอุดมสมบูรณ์ อากาศมีความปรวนแปร ซึ่งมีผลต่อการทำการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และในระยะที่ผ่านมาเกษตรกรเริ่มสนใจการทำเกษตรแบบยังชีพ มาเป็นการผลิตเพื่อต้องการผลตอบแทนทางธุรกิจ ซึ่งต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง และการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิตมาก ทำให้เกษตรกรมีฐานะไม่มั่นคง และมีเกษตรกร บางกลุ่มพยายามแก้ไขปัญหา โดยทำการผลิตแบบวิธีการดั้งเดิม คือลดต้นทุนการผลิต เช่น การเกษตรแบบธรรมชาติ เป็นต้น ดังนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จึงได้มีการอพยพตามฤดูกาลเพื่อเข้าทำงานในสังคมเมือง เช่น กรุงเทพฯ ฯ เพื่อเพิ่มรายได้นอกภาคการเกษตร แต่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของประเทศไทยในช่วง ปี 2540 เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการว่างงานอย่างกว้างขวาง และกลับสู่ท้องถิ่นชนบทของผู้พบบางส่วน ทำให้เกษตรกรเห็นความสำคัญภาคการเกษตรที่ถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลาหลายปี และมีความต้องการที่จะพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในชนบทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

“ฉะนั้น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเล็งเห็นความสำคัญ จึงมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนการพัฒนาเกษตรให้ยั่งยืน โดยเฉพาะการส่งเสริมและฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรให้แก่เกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่และเขตบริการ ใกล้เคียง เพื่อที่จะฝึกอบรมเกษตรกรให้สามารถยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ โดยการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร และการจัดการให้มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม สร้างกลุ่มอาชีพและร่วมพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง อันจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตที่ดี” (ผอ.วช.ร้อยเอ็ด : 20/9/45)

ผลการสัมภาษณ์ครู อาจารย์ ในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น พบว่า ความเห็นส่วนหนึ่งเป็นความเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดของวิทยาลัยในการดำเนินโครงการดังกล่าว อาทิ

1) เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมบางส่วนไม่มีความถนัดในสาขาอาชีพนั้น หรือเป็นตัวแทนมาอบรมหลักสูตรจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง อุปสรรคการฝึกก็มีจำกัดผู้เข้ารับการอบรมไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้จนเกิดทักษะ

2) การให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชนหลากหลาย วิทยาลัยจะจัดหลักสูตรให้ตามปัญหาโดยคำนึงถึงความพร้อมด้านวิทยากร วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเป็นสิ่งสำคัญ

3) การติดตามประเมินผลหลังการอบรมมีน้อยเพราะครู/อาจารย์มีหน้าที่ประจำคือสอนจึงไม่มีเวลา อีกทั้งขาดงบประมาณในด้านนี้ การออกไปช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มที่สนใจจริง ๆ และมีการเชิญมาเท่านั้น

4) ผลผลิตจากการฝึกอาชีพบางอย่างไม่เป็นที่ต้องการหรือถ้าเป็นที่ต้องการก็จะมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการมาก การนำผลผลิตไปจำหน่ายจะไม่คุ้มทุน จึงไม่มีการดำเนินการแก้ไขในเรื่องนี้เพราะชุมชนอยู่ไกลและขาดการติดตามผล

5) การจัดตลาดแรงงานและอาชีพสำหรับเกษตรกรนั้น ไม่มีงบประมาณและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยตรงควรมีหน่วยงานเฉพาะในด้านนี้มาดำเนินการครู

6) การติดตามผลการอบรมจะติดตามเฉพาะกลุ่มที่เข้ารับการ อบรมต่อเนื่องเป็นกลุ่มใหญ่ ส่วนรายย่อย ๆ อบรมเพียงครั้งเดียวหรือจำนวนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ไม่มีการ ติดตามผลการอบรม

ความเห็นของครู อาจารย์อีกส่วนหนึ่งเป็นความเห็นเกี่ยวกับความพยายามหาทางออก หรือบรรเทาปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ได้แก่

1) การที่วิทยาลัยทั้ง 3 แห่งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน โครงการอบรมวิชาชีพระยะสั้นแก่เกษตรกรในพื้นที่เพื่อต้องการยกระดับฐานะของประชาชนในเขตบริการและจังหวัดใกล้เคียง โดยใช้ฟาร์มและวิทยากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะ

2) วิทยาลัยมีการสำรวจปัญหา ความต้องการฝึกอาชีพระยะสั้นของชุมชนเพื่อจัดเตรียมหลักสูตรวัสดุ/อุปกรณ์ วิทยากร โดยผ่านทางผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครู อาจารย์กลุ่มที่

3) เห็นว่าการฝึกอบรมอาชีพพระยะชั้นเกษตรกร มีการสร้างรายได้ระหว่างอบรมและมีการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีอาชีพที่ถาวร โดยให้มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เช่นกลุ่มรับจ้างเกี่ยวข้าว

4) การจัดตลาดแรงงานและอาชีพด้านผลิตของเกษตรกรมีการบูรณาการ โดยใช้ร้านค้าสวัสดิการของวิทยาลัยในการรับซื้อและจำหน่าย เท่าที่มีการติดต่อมาของกลุ่มเกษตรกร

5) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีมีการจัดอบรมอาชีพให้กับเกษตรกรตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชาตามนโยบายรัฐบาล

6) วิทยาลัยจัดอบรมอาชีพพระยะชั้นแก่เกษตรกร ในเขตบริการที่รวมกลุ่มอาชีพและที่วิทยาลัยมีความพร้อมตามแผนที่กำหนดไว้ โดยให้คนงานและนักศึกษาที่ได้รับการฝึกเป็นผู้ช่วยวิทยากร

2.4.3 ความเห็นจากการสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของชุมชน

ชุมชนที่เข้ารับการอบรมตามโครงการนี้มีอยู่ประมาณ 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่อาศัยตามหมู่บ้านปกติและกลุ่มที่เป็นหมู่บ้าน อ.พ.ป. ส่วนกลุ่มที่เหลือเป็นกลุ่มที่สมัครตามความสนใจหรือสมัครใจ ซึ่งกลุ่มนี้มีค่อนข้างน้อย

จากผลการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำในบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน (โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้น) ตามความคิดเห็นของชุมชน พบว่า

(1) การศึกษาความต้องการของชุมชน เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้รับข่าวการอบรมหลักสูตรวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้น จากเกษตรอำเภอ ผู้นำชุมชน ทางสถานีวิทยุ อบต. มีกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มที่มีความสนใจหลักสูตรการอบรมที่ตรงกันก็มีหนังสือไปถึงวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโดยตรงเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้จัดอบรมให้ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ต้องใช้เวลาเพราะต้องรอจัดอบรมให้กับเกษตรกรตามแผนปฏิบัติการของวิทยาลัยก่อน

“มีบางหมู่บ้านที่ได้รับทุนจากเกษตรอำเภอคนละ 3,000 บาท เพื่อใช้เป็นการลงทุนในการอบรมหลักสูตรวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้น ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ได้รับการพักหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ตามนโยบายของรัฐบาล เกษตรอำเภอจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการขอเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร โดยจะให้ชุมชนเลือกอบรมในหลักสูตรที่ตนสนใจและถนัด ก็มีบางคนที่ยากเข้ารับการอบรม แต่ก็ไม่มีสิทธิ์เข้ารับการอบรมเพราะคนไม่ได้เป็นเกษตรกรพักหนี้ตามนโยบายของรัฐบาล จึงมีการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อขอเข้ารับการอบรมบางที่ก็ต้องรอระยะเวลา เพราะมีผู้เข้ารับการอบรมหลายหน่วยงาน บางทีงบประมาณจากทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีหมดก็ต้องรออบรมในรุ่นต่อไป อีกทั้ง เนื่องจากวิทยาลัยเกษตร

และเทคโนโลยีประชาสัมพันธ์กับชุมชนว่าจะจัดหลักสูตรใดบ้างแล้วค่อยให้เกษตรกรที่สนใจจะเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรดังกล่าว ไปเข้ารับการฝึกอบรมซึ่งบางทีก็เป็นหลักสูตรที่ไม่ค่อยมีคนทำไคนัก” (นายขจร นภา : 29/8/45)

(2) การจัดทำหลักสูตรการอบรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรน้อย กล่าวคือ จะจัดหลักสูตรอบรมตามความพร้อมทั้งด้านวิทยากร สื่อ อุปกรณ์และสถานที่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีมีโครงการฝึกอาชีพระยะสั้น ประชาชนชายแดนไทย-กัมพูชา และไทย-ลาว ที่จะต้องจัดทุกปีงบประมาณ โดยจะออกมาสำรวจความต้องการฝึกอาชีพของเกษตรกรและประชาชนที่สนใจโดยวิชาที่จะฝึกอาชีพจะต้องเป็นวิชาที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีความพร้อมด้านวิทยากร ตรงกับความสนใจของเกษตรกรและสามารถนำมาพัฒนาเป็นอาชีพได้ มีส่วนน้อยที่หลักสูตรจัดให้ไม่ตรงกับความต้องการ หลักสูตรที่สนใจวิทยาลัยไม่มีความพร้อมด้านวิทยากร แต่เมื่อเข้ารับการอบรมก็สามารถนำมาพัฒนาเป็นอาชีพได้ เพราะในการฝึกอบรมจะเน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ ได้รับความรู้และทักษะประสบการณ์จริง การฝึกอาชีพจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ได้รับความสะดวกในด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่เป็นอย่างดี แต่ในกรณีการแนะนำอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่กับการฝึกอบรมยังมีน้อย เพราะผู้เข้าอบรมมีจำนวนมาก ระยะเวลาการอบรมน้อย วิทยากรจึงอาศัยการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะเป็นกลุ่มย่อยมากกว่าจะทำเป็นรายบุคคล “การไปฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้นจัดได้ว่าเป็น โครงการที่ดี มีประโยชน์ สามารถนำกลับมาใช้เป็นอาชีพเสริม และอาชีพหลักได้ หลักสูตรอาชีพที่วิทยาลัยจัดให้ส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการของชุมชน มีส่วนน้อยที่ไม่ตรง เพราะบางสาขาวิชาชีพที่ชุมชนต้องการฝึกอบรม ทางวิทยาลัยไม่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณ และวิทยากร” (สมัย พิมพ์ทอง : 5/8/45)

(3) การประชาสัมพันธ์โครงการ มีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร การอบรมหลักสูตรวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้น ไปยังเกษตรกรอำเภอ ผู้นำชุมชน ทางสถานีวิทยุ อบต. มีกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มที่มีความสนใจหลักสูตรการอบรมที่ตรงกันก็มีหนังสือไปถึงวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโดยตรงเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้จัดอบรมให้ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ต้องใช้เวลาเพราะต้องรอจัดอบรมให้กับเกษตรกรตามแผนปฏิบัติการของวิทยาลัยก่อน

(4) การจัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ วิทยาลัยมีการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ สถานที่ สำหรับการอบรม ซึ่งหลักสูตรที่วิทยาลัยจัดส่วนใหญ่จะเป็นหลักสูตรที่มีความพร้อมทั้งด้านสื่อ อุปกรณ์และวิทยากร บทบาทในเรื่องนี้จึงมีปัญหาน้อย แต่อุปกรณ์และวัสดุฝึกทักษะอาชีพบางอย่างไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม แต่หากวัสดุ อุปกรณ์ ดังกล่าวเหลือจากการฝึกอบรมก็จะมอบให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำไปฝึกอาชีพต่อได้ แต่จากการสอบถามชุมชน

ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วิทยาลัยมีความพร้อมในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ในการฝึกอบรม

(5) การดำเนินการฝึกอบรมวิทยาลัยจะดำเนินการฝึกอบรม วิทยาลัย มีความพร้อมในการจัดอบรมหลักสูตรเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งด้านสถานที่ วิทยากร ถือว่าอยู่ในระดับมาก เพราะวิทยาลัยมีงานฟาร์มรองรับตามกลุ่มสนใจฝึกอบรม และวิทยากรมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางตามสาขาวิชาที่จัดฝึกอบรม วิทยากรผู้ให้การอบรมจะเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำวิชาพืชศาสตร์ ประมง สัตว์ เป็นต้น วิทยากรเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับสภาพการทำมาหากินในท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เข้าอบรม ให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอนของการอบรม เพราะในการอบรมส่วนใหญ่จะเน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีเกษตรกรหลายกลุ่มที่เข้าอบรมหลายครั้ง เป็นการอบรมเพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์จากครั้งก่อน ๆ และได้นำมาประกอบอาชีพเป็นหนึ่งในตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นำมาซึ่งรายได้เข้าสู่หมู่บ้าน

การดำเนินการในส่วนของการให้ความรู้ในการฝึกอบรมให้เน้นทางวิทยาลัยเกษตรมีความพร้อมมาก แต่เนื่องจากเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมบางรุ่นมีมากเกิน ไป จึงไม่มีการแนะนำเป็นรายบุคคล เพราะวิทยากรมีน้อย ส่วนในเรื่องของการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการฝึกอบรมดีมาก เพราะมีอุปกรณ์ครบทุกอย่าง เป็นสถานการณ์จริง ในส่วนของการออกประเมินติดตามหลังสิ้นสุดการอบรมแทบจะไม่มี ส่วนใหญ่หากประสานไปทางโทรศัพท์ หรือ ไปขอความช่วยเหลือที่วิทยาลัยจะให้คำแนะนำให้เสร็จทางโทรศัพท์หรือที่วิทยาลัยเลย มีส่วนน้อยที่ออกติดตามเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มกัน เช่น กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงปลาที่บ้านหนองคู เป็นต้น

“ชาวบ้านหนองคู ตำบลหนองคู อำเภอเมืองยโสธร ได้มีกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมกันลงทุนเลี้ยงปลา โดยขอเข้ารับการอบรมจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียโสธร ประมาณ 3 ครั้ง ก็รวมกลุ่มกันสร้างบ่อปลาขึ้นในหน้าของอาจารย์ทองรัตน์ ขยันทำ โดยใช้งบประมาณจาก อบต. หนองคู และส่งปลาขายที่ตลาดบ้านหนองคู และตลาดใกล้เคียงในจังหวัดยโสธร โดยมีผู้ร่วมลงทุนประมาณ 60 คน ทางเราก็ได้อาศัยอาจารย์จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่คอยให้คำแนะนำ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ผู้เป็นวิทยากรจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี แต่บางทีถ้าต้องการให้วิทยากรจากทางวิทยาลัยเกษตรออกมาให้คำแนะนำทันที ก็ไม่ได้เพราะวิทยากรก็มีงานสอน ต้องรออีกวันรุ่งขึ้น หรือ 2 วันถัดมา บางทีต้องให้ผู้ใหญ่บ้านเข้าไปมาเองที่วิทยาลัย ๆ หรือ บางทีก็ต้องใช้โทรศัพท์ติดต่อประสาน” (นายทองรัตน์ ขยันทำ : 18/8/45)

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีมีการจัดอบรมอาชีพพระยะสั้นสำหรับประชาชนชาย-คนไทย-กัมพูชา และไทย-ลาว ทุกปีงบประมาณ เป็นวิชาชีพที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีความพร้อมด้านวิทยากร ตรงกับความสนใจของเกษตรกรและสามารถนำมาพัฒนาเป็นอาชีพได้ การฝึกอบรมจะเน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ ได้รับความรู้และทักษะประสบการณ์จริง การฝึกอาชีพจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ได้รับความสะดวกในด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่เป็นอย่างดี แต่ในกรณีการแนะนำอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่กับการฝึกอบรมยังมีน้อย เพราะผู้เข้าอบรมมีจำนวนมาก ระยะเวลาการอบรมน้อย วิทยากรจึงอาศัยการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะเป็นกลุ่มย่อยมากกว่าเป็นรายบุคคล ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งซึ่งเป็นเกษตรกรให้ความเห็นไว้ อย่างน่าสนใจว่า “การไปฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้นจัดได้ว่า เป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ สามารถนำกลับมาใช้เป็นอาชีพเสริม และอาชีพหลักได้ วิทยากรที่ให้การอบรมล้วนเป็นอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้งสิ้น เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพ ที่ตนให้ความรู้ และมีความรู้เกี่ยวกับสภาพการทำมาหากินในท้องถิ่นเป็นอย่างดีและอาชีพที่วิทยาลัย จัดให้ส่วนใหญ่ตรงกับควมต้องการของชุมชน มีส่วนน้อยที่ไม่ตรง เพราะบางสาขาวิชาชีพที่ชุมชน ต้องการฝึกอบรม ทางวิทยาลัยไม่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณและวิทยากร แต่ก็มีน้อยมากที่ไม่พร้อม แต่ในส่วนของการออกประเมินติดตามผลหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมทางวิทยาลัยยังมีการ ดำเนินการน้อยมาก เพราะมีเกษตรกรบางรายที่ฝึกอบรมเสร็จสิ้นมาแล้ว นำมาประกอบเป็นอาชีพเสริมที่ชุมชนของตน และได้ให้วิทยากรออกมาให้คำแนะนำ บางทีก็ไม่เจอวิทยากรที่ให้การอบรม เพราะคิดไปอบรม และบางที่วิทยากรก็ติดงานสอน ส่วนใหญ่ถ้าออกมาติดตามก็จะล่องเลยเป็นสอง ถึงสามวันจึงออกมาให้คำแนะนำ ซึ่งอาจารย์วิทยากรให้เหตุผลว่า มีงานสอนประจำไม่ค่อว่าง ก็เป็น สิ่งที่น่าเห็นใจ และมีหลายรายที่อาจารย์วิทยากรก็ให้คำแนะนำ และพาไปดูงานของวิทยาลัยที่ตรงกับงานฝึกอาชีพของวิทยากรท่านนั้น และให้คำแนะนำช่วยเหลือไปพร้อม” (สมัย พิมพ์ทอง : 5 /8/45)

(6) การสรุปและรายงานผลการฝึกอบรม “วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจะสรุปผลการฝึกอบรมว่ามีผู้สนใจเข้าร่วมอบรมตามที่แจ้งไว้หรือไม่ ใช้งบประมาณทั้งสิ้นไปเท่าไร ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีปัญหาขณะดำเนินการฝึกอบรมหรือไม่ หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว ก็ออกติดตามกลุ่มเป้าหมาย แต่เป็นการติดตามผลเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่นำไปที่รวมกลุ่มประกอบอาชีพจริงหรือร้องขอเข้ามา เพราะงบประมาณในส่วนนี้ยังมีน้อย ” มีการประเมินติดตามบ้าง ตามกลุ่มเกษตรกรที่ฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเข้ารับการอบรม 2-3 ครั้ง เป็นการอบรมแบบต่อเนื่องครบวงจร ส่วนเกษตรกรที่มาอบรมชุมชนละ 1-2 คนก็ไม่ได้ติดตาม ส่วนใหญ่จะออกติดตามเกษตรกรที่มาเชิญ ไปให้คำแนะนำ และนำไปฝึกปฏิบัติอาชีพที่ชุมชนของตนอย่างจริง

จึง เกษตรกรบางรายอยู่ห่างไกลจากวิทยาลัย เราก็ไม่ได้ออกติดตาม เพราะวิทยากรก็ติดงานสอน ที่สำคัญงบประมาณจัดสรรในส่วนนี้ยังไม่มี การออกประเมินติดตามผลหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมทางวิทยาลัยยังมีการดำเนินการน้อยมาก เพราะมีเกษตรกรบางรายที่ฝึกอบรมเสร็จสิ้นมาแล้ว นำมาประกอบเป็นอาชีพเสริมที่ชุมชนของตน และได้ให้วิทยากรออกมาให้คำแนะนำ บางทีก็ไม่เจอวิทยากรที่ให้การอบรม เพราะติดอบรม และบางทีวิทยากรก็ติดงานสอน ส่วนใหญ่ถ้าออกมาติดตามก็จะล่องเลยเป็นสองถึงสามวันจึงออกมาให้คำแนะนำ ซึ่งอาจารย์วิทยากรให้เหตุผลว่า มีงานสอนประจำไม่ค่อยว่าง ก็เป็นสิ่งที่น่าเห็นใจ และมีหลายรายที่อาจารย์วิทยากรก็ให้คำแนะนำ และพาไปดูงานของวิทยาลัยที่ตรงกับงานฝึกอาชีพของวิทยากรท่านนั้น และให้คำแนะนำช่วยเหลือไปพร้อม” (สมัย พิมพ์ทอง : 5/8/45)

ปัญหาหลังจัดการอบรมที่สำคัญคือการจัดการในเรื่องแหล่งจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรวิทยาลัยเองก็มีการดำเนินการในเรื่องตลาดนัดแรงงานและอาชีพน้อย สอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชนที่ส่วนใหญ่บอกว่าวิทยาลัยมีการจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพระดับน้อย

ผลการสัมภาษณ์ชุมชนในโครงการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น พบว่าความเห็นส่วนหนึ่งเป็นความเห็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ที่พยายามจะเข้าใจในบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในประเด็นปัญหา หรือข้อจำกัดต่าง ๆ อาทิ

1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมีการประชาสัมพันธ์โครงการ อบรมผ่านไปยังอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรอำเภอว่าจะจัดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นใดบ้าง โดยให้เกษตรกรประชาชน ทั่วไปสมัครเข้ารับการอบรมหลายลักษณะ คือ รวมกลุ่ม หรือรายบุคคล

2) มีการจัดฟาร์มเกี่ยวกับการเกษตรเป็นแหล่งสำหรับเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ซึ่งแต่ละแห่งมีความพร้อม รองรับเกษตรกรที่เข้ารับการอบรม แต่การจัดตลาดแรงงานและอาชีพมีน้อยหรือไม่มีทำให้เกษตรกรไม่มีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้

3) การจัดกิจกรรมฝึกอบรมส่วนใหญ่จะเน้นการฝึกปฏิบัติจริง วิทยาลัยเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับฝึก แต่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำกลุ่มได้รับการฝึกปฏิบัติโดยตรงผู้เข้ารับการอบรมบางส่วนจึงขาดทักษะ

4) อุบลราชธานี มีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ประชาชนชายแดนไทย-กัมพูชา และไทย-ลาว ต้องจัดทุกปีงบประมาณ โดยจะออกมาสำรวจความต้องการ การฝึกอาชีพของเกษตรกรและประชาชนที่สนใจโดยวิชาที่จะฝึกอาชีพ จะต้องเป็นวิชาที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีความพร้อมด้านวิทยากร ตรงกับความสนใจของเกษตรกรและสามารถนำมาพัฒนาเป็นอาชีพได้

5) การติดตามผล การนำความรู้และทักษะด้านการเกษตรกรไปใช้ในการประกอบอาชีพมีน้อยมาก เมื่อเกษตรกรมีปัญหาในการจัดการอาชีพไม่สามารถแก้ปัญหาได้หลายคนต้องล้มเหลวและเลิกอาชีพไป โดยเฉพาะปัญหาด้านการตลาด เมื่อผลิตสินค้าได้แต่ไม่มีแหล่งจำหน่ายหรือมีที่ราคาขายต่ำจึงประสบปัญหาการขาดทุน

ความเห็นของชุมชนอีกส่วนหนึ่งเป็นความเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาทของครูอาจารย์ ได้ให้ความเห็นไว้อย่างน่าสนใจประเด็นปัญหา หรือข้อจำกัดต่าง ๆ ได้แก่

1) ครู/อาจารย์ที่เป็นวิทยากรให้การต้อนรับและบริการเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมด้วยดี วิทยากรมีความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากินในท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่จัดอบรม แต่การให้ความรู้จะให้เป็นกลุ่มใหญ่มีฝึกเป็นกลุ่มย่อยเป็นบางครั้ง

2) ครู/อาจารย์มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และทักษะ การฝึกปฏิบัติ ของผู้เข้ารับการอบรมแต่จำนวนอาจารย์มีน้อยจึงไม่สามารถแนะนำเป็นรายบุคคลได้ เกษตรกรหลายท่านไม่ค่อยกล้าแสดงออก เมื่อเกิดปัญหา ไม่เข้าใจก็ไม่กล้าถาม แม้จะมีวิทยากรผู้ช่วย

3) เห็นว่า การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ครู/อาจารย์ จะส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดรายได้ระหว่างฝึกอบรมด้วย ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจที่จะนำไปประกอบอาชีพ แต่ถ้ามีการแนะนำเป็นรายบุคคลจะเกิดประโยชน์มาก

4) เกษตรกรที่ฝึกอบรมเสร็จสิ้นมาแล้ว ได้เชิญวิทยากรมาให้คำแนะนำ ส่วนมากไม่เจอวิทยากรที่ให้การอบรม เพราะติดราชการ และติดงานสอน หรือสองถึงสามวันจึงออกมาแนะนำ ซึ่งอาจารย์วิทยากรให้เหตุผลว่า มีงานสอนประจำไม่ค่ว่าง

5) เห็นว่าอาจารย์ที่มีความรู้และทักษะที่สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้เกษตรกรหาตลาดจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรมีน้อยหรือแทบไม่มี ส่วนใหญ่คำแนะนำหรือความรู้ในด้านนี้เมื่อนำมาใช้จริงไม่ค่อยได้ผล เพราะเรื่องการตลาดหรือราคาสินค้าขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าและผู้ที่มีอำนาจในการซื้อ

จากการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามโครงการ ฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น จะสังเกตเห็นถึงการดำเนินงานที่ควรจะเป็น และการดำเนินงานที่เป็นจริงที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ได้ให้ความเห็นไว้ โดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 17 การดำเนินงานที่ควรจะเป็น และที่เป็นจริงของของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ และชุมชนตามโครงการ อบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

การดำเนินงานที่ควรจะเป็น	การดำเนินงานที่เป็นจริง
1. ให้ครู อาจารย์ออกไปประชาสัมพันธ์ทุกกลุ่มเป้าหมาย จะได้ทราบถึงสภาพความเหมาะสมในการสร้างอาชีพเสริม	1. ประชาสัมพันธ์โดยทางวิทยุ แผ่นพับ และหนังสือราชการถึงหน่วยงานและชุมชน
2. จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอกับผู้เข้ารับการอบรม ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติจริง	2. วัสดุอุปกรณ์บางรุ่นไม่เพียงพอ เพราะจำนวนเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมเกินเป้าหมายที่กำหนด
3. จัดตลาดนัดแรงงานให้กับชุมชน เพื่อจะได้ให้ชุมชนได้มีศูนย์รวมอาชีพที่หลากหลาย และมีเทคนิคด้านการตลาด	3. ยังไม่มีการดำเนินการในส่วนนี้ เพราะมีสวัสดิการร้านค้าของวิทยาลัย
4. ให้วิทยากรจากวิทยาลัยติดตามผลการประกอบอาชีพหลังการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ โดยจัดเป็นวิทยากรประจำกลุ่มเกษตรกร หรือวิทยากรประจำชุมชน	4. วิทยากรจากวิทยาลัยออกติดตามในส่วนของเกษตรกรที่มีการสร้างกลุ่มอาชีพจริงจัง และมีการอบรมซ้ำ
5. ระดับผู้บริหารควรให้ความเอาใจใส่ดูแลโครงการ	5. ผู้บริหารบางคนยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของโครงการ
6. จัดสรรงบประมาณในการออกติดตามช่วยเหลือหลังการฝึกอบรมให้เพียงพอ	6. งบประมาณในการออกติดตามช่วยเหลือหลังการฝึกอบรมมีน้อย
7. จัดทำตารางการออกประเมินติดตามช่วยเหลือหลังการฝึกอบรมวิชาชีพเหมือนกับชั่วโมงสอนในวิทยาลัย	7. ยังไม่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำตารางการออกประเมินติดตามช่วยเหลือหลังการฝึกอบรมวิชาชีพ
8. จัดงบประมาณในการสำรวจ ประชาสัมพันธ์เกษตรกร โดยตรงให้ถึงกลุ่มเป้าหมาย	8. งบประมาณในการสำรวจ และประชาสัมพันธ์เกษตรกร โดยตรงให้ถึงกลุ่มเป้าหมายยังมีน้อย

จากตารางที่ 17 การดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโสธรในการพัฒนาอาชีพในชุมชนตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ และชุมชนตามโครงการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น จากการสัมภาษณ์และสอบถามในบทบาทที่เป็นจริงที่ไม่สามารถดำเนินการตามบทบาทที่ควรจะเป็นสรุปประเด็นที่เด่นชัดมากที่สุดคือด้านการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพในชุมชนที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรหรือชุมชนมีส่วนร่วมอย่างมาก การคัดเกษตรกรเข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นการเลือกในลักษณะเป็นกลุ่มบางส่วนจึงไม่สอดคล้องและตรงกับความต้องการที่แท้จริง อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือการติดตามผลผู้ที่จบหลักสูตรว่าสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงหรือไม่ มีข้ออ้างน้อยเพราะขาดงบประมาณและบุคลากร รวมทั้งการจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพสำหรับให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนผลผลิต

2.5 ความคาดหวัง ปัญหา ข้อเสนอแนะ

2.5.1 ความคาดหวังของชุมชนต่อบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน

(1) การศึกษาความต้องการของชุมชน ชุมชนต้องการให้วิทยาลัยออกสำรวจความต้องการของเกษตรกรจริงจากชุมชน ที่ผ่านมามีการรวมกลุ่มกันมาเข้ารับการอบรมหลายลักษณะ เช่นกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพักหนี้จากธนาคารเกษตรและสหกรณ์ กลุ่มฝึกอาชีพศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน กลุ่มหมู่บ้าน อ.พ.ป. แต่พื้นฐานความจำเป็นในการอบรมไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ต่างต้องการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้และพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว แต่ในความเป็นจริงวิชาชีพที่นำไปประกอบอาชีพหลายท่านเกิดสภาวะการขาดทุนเนื่องจากขาดตลาดในการรับซื้อสินค้า หรือถ้าซื้อก็กดราคาราคา ดังนั้นความคาดหวังของชุมชนส่วนใหญ่จึงกล่าวถึงเรื่องของตลาดแรงงาน การติดตามช่วยเหลือของทีมวิทยากร เพื่อช่วยแก้ปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าว “การเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ชุมชนที่เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ส่วนใหญ่จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำมาเป็นความรู้ในการประกอบอาชีพเสริมจากการทำนา จึงมุ่งหวังที่จะนำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติจริง แต่ระยะเวลาที่จัดอบรมให้สั้นจำนวนน้อยวัน จึงฝึกปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ อยากให้ทางวิทยาลัยเพิ่มจำนวนวันฝึกอบรมให้มากกว่านี้ หรือฝึกกลุ่มละ 2-3 ครั้ง เป็นการต่อเติมความรู้เดิม จะได้เพิ่มความชำนาญ และมีประสบการณ์ และบางรุ่นของการฝึกอบรม จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีมากกว่าจำนวนวัสดุอุปกรณ์ เช่นการอบรมเรื่องการแปลงเพศปลานิล มีผู้ฝึกปฏิบัติจริงไม่กี่คน นอกนั้นก็ดูเป็นตัวอย่าง จึงอยากให้วิทยาลัยจัดความพร้อมในเรื่องนี้ให้มาก ส่วนประเด็นที่สำคัญที่สุดอีกเรื่องคือ การออกติดตามประเมินผลให้ความช่วยเหลือหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม อยากให้วิทยาลัยตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นสิ่ง

สำคัญพอๆ กับการสอนนักศึกษา เพราะหากทางวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณ ในส่วนนี้ และให้นักศึกษาคิดตามอาจารย์ไปด้วย ก็จะทำให้ได้ประโยชน์ทั้งตัวอาจารย์ ตัวนักศึกษา และตัววิทยาลัยเอง ชุมชนก็จะได้รับประโยชน์ นักศึกษาก็จะได้รับประสบการณ์ จะถือว่าเป็นการเกษตรที่ครบวงจรได้”
 กำนันตำบลตาดทองกล่าว

(2) การตั้งคณะทำงานและการจัดทำหลักสูตรอบรม ชุมชนต้องการให้ ครู – อาจารย์ ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สํารวจชุมชนในพื้นที่ที่มีเกษตรกรจะเข้ารับการอบรม แล้วค่อยจัดหลักสูตรอบรมให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์โดยส่งโครงการและ ตารางฝึกอบรมไปยังกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ารับการฝึกอบรมตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว หลังจากมีการประชาสัมพันธ์ โครงการ ไปยังกลุ่มเป้าหมายแล้ว อาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการจะเป็นผู้เตรียมการฝึกอบรม แต่จากการสอบถามชุมชน พบว่า วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ มีประชาชนอีกจำนวนมากที่ไม่ทราบว่า มีโครงการดังกล่าว และจากการสอบถามชุมชนก็พบว่า ชุมชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการอบรม

(3) การประชาสัมพันธ์โครงการชุมชนต้องการให้วิทยาลัย “ตามที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้จัดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นให้ในส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับทราบข่าวคราวจากวิทยาลัยจะเป็นหน่วยงานส่วนราชการ เช่น เกษตรอำเภอ สำนักงานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ส่วนในการคัดเลือกผู้เข้าฝึกอบรมจะเอาลูกหลานของผู้ที่กล่าวไว้ข้างต้น มีผู้ที่สนใจหลายคนที่ไม่ได้ไปรับการอบรม อยากให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้ตระหนักถึงเรื่องดังกล่าว อยากให้จัดอบรมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพราะมีเกษตรกรหลายรายที่ทำการเกษตรโดยไร้ทิศทาง การให้การสนับสนุนการจัดโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพอาชีพในชุมชนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ที่สำคัญอีกอย่างอยากให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเล็งเห็นความสำคัญ คือ การจัดตลาดนัดแรงงานให้ชุมชน จะเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวเกษตรกรได้เห็นประโยชน์ของอาชีพเกษตรกร มีแหล่งผลิตก็ต้องมีแหล่งจำหน่าย อยากให้วิทยาลัยเป็นแกนกลางในการรวมกลุ่มจัดตลาดนัดระหว่างชุมชน และนักศึกษา” (ป๋อง ผุคผ่อง : 5 /5 45)

(4) การจัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ชุมชนต้องการให้วิทยาลัย จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ผู้อบรมทุกคนจะได้ฝึกทักษะได้ครบทุกคน “จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีมากกว่าจำนวนวัสดุอุปกรณ์ เช่น การอบรมเรื่องการแปลงเพศปลานิล มีผู้ฝึกปฏิบัติจริงไม่กี่คน นอกนั้นก็ดูเป็นตัวอย่าง” กำนันตำบลตาดทองกล่าว

(5) การจัดการอบรมตามโครงการเกษตรกรรมระยะสั้น ชุมชนต้องการให้วิทยาลัย ดำเนินการอบรมด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดหรือผู้บริโภค นอกจากการฝึกด้านวิชาชีพแล้ว น่า จะมีการให้ความรู้ในด้านทักษะการบริหารจัดการ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสร้างอาชีพและหาราย ได้ระหว่างอบรม เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการอบรม สอดคล้องกับทั้งจาก การสัมภาษณ์และสอบถามชุมชนที่ พบว่า ต้องการให้วิทยาลัยจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพเพื่อเป็น แหล่งรองรับสินค้าด้านการเกษตรที่เกษตรกร นักศึกษาผลิตขึ้น “วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเป็น วิทยาลัยที่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ถือเป็นวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมที่จะเผยแพร่ผลงานและ อาชีพทางด้านเกษตร ส่วนใหญ่นักศึกษาที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเกษตรต่างเป็นบุตรหลานของชาว เกษตรกรอยู่แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา หลังจากฤดูทำนา เกษตรกรต่างก็อยากมีอาชีพ เสริมขณะว่างเว้นจากการทำนา จึงอยากให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสนับสนุน โครงการเพื่อ พัฒนาอาชีพในชุมชน โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการออกไปให้คำแนะนำและจัดอบรมให้กับ ชุมชน ตามสภาพของเศรษฐกิจชุมชน โดยมีนักศึกษาที่มีความถนัดในแต่ละสาขาวิชาชีพไปร่วม จะ ทำให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ชุมชน และนักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนเรียน รู้ในเรื่องอาชีพ ได้ประสบการณ์จริง จะเป็นการนำมาซึ่งการจัดตลาดนัดแรงงาน ให้กับชุมชน นัก ศึกษา และวิทยาลัย สิ่งที่ยากให้วิทยาลัยดำเนินการให้มากที่สุดเห็นจะเป็นการจัดตลาดนัดแรงงาน เพราะทำให้ชุมชนที่เข้ารับการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มีความกระตือรือร้นที่จะทำอาชีพ หลังจากฝึกอบรมกลับมา เพราะมีตลาดแรงงานรองรับผลผลิตที่ตน ได้ไปฝึกอบรมมาจากวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยี” (สมัย ผุคพ่อง : 22/4/46)

(6) การสรุปรายงานและติดตามผล ชุมชนต้องการให้วิทยาลัยติดตามและประเมินผลผู้ เข้ารับการอบรมเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือแนะนำผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดความมั่น ใจ สอดคล้องกับบทบาทของวิทยาลัยเกี่ยวกับการแนะแนวเป็นรายบุคคลมีน้อยมาก ทำให้ผู้เข้ารับ การอบรมบางส่วนไม่เข้าใจและขาดความมั่นใจที่จะนำความรู้ไปใช้ และหลังสิ้นสุดการอบรมชุมชน ต้องการให้วิทยาลัยมีการติดตามผล ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงาน เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลังจากทีกลุ่มเกษตรกร หรือชุมชนอบรมเสร็จสิ้นแล้ว ให้มีวิทยากรจาก วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ติดตามผลการประกอบอาชีพหลังการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ โดย จัดเป็นวิทยากรประจำกลุ่มเกษตรกร หรือวิทยากรประจำชุมชน โดยมีงบประมาณจัดสรรให้สำหรับ วิทยากรดังกล่าว จะทำให้ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมสามารถสร้างเสริมอาชีพ และพัฒนาอาชีพได้ อย่างต่อเนื่องที่สำคัญอยากให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีได้จัดตลาดนัดแรงงานให้กับชุมชนเพื่อ จะได้ให้ชุมชนได้มีศูนย์รวมอาชีพที่หลากหลาย และชุมชนจะได้มีเทคนิคด้านการตลาด มีเจตคติ เชิงบวกด้านอาชีพบางประการ มีการรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์การก้าวร่วมกัน การจัดหาตลาดนัดแรง

งาน จะทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพราะเกษตรกรบางคนยังมีทัศนคติต่ออาชีพการเกษตรว่าเป็นอาชีพที่ทำรายได้น้อยและการรวมกลุ่มค่อนข้างมีข้อจำกัด มีเกษตรกรหลายราย กล่าวในทำนองเดียวกัน เช่น อยากให้วิทยาลัยติดตามประเมินผลหลังสิ้นสุดการอบรม โดยอาจใช้นักศึกษาเป็นตัวช่วย เพราะเกษตรกรที่อบรมการฝึกอาชีพกลับมาหวังเพื่อจะทำเป็นอาชีพเสริม และทำเป็นรายได้ หากออกติดตาม ประเมินผลช่วยเหลือก็เสมือนเป็นการแนะแนวอาชีพเป็นรายบุคคลควบคู่หลังการฝึกอบรมอยู่แล้ว และที่สำคัญการประเมินผล ช่วยเหลือหลังสิ้นสุดการอบรมจะยังสามารถจัดเป็นตลาดนัดแรงงานให้กับชุมชน นักศึกษา ที่ฝึกอาชีพหลังสิ้นสุดการอบรม จึงอยากให้วิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ให้ หรือ ไม่ก็ให้ความช่วยเหลือในกรณีดังกล่าว

ผลการสัมภาษณ์ชุมชนเกี่ยวกับความคาดหวังต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน พบว่าชุมชนมีความคาดหวังต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโดยพยายามจะให้วิทยาลัยปรับปรุงแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดดังกล่าว อาทิ

- 1) ให้วิทยาลัยจัดตลาดนัดแรงงานอาชีพแก่ชุมชน อาจเป็นเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายสินค้า
- 2) วิทยาลัยควรจัดหลักสูตรการอบรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของเกษตรกร
- 3) วิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ชุมชนหรือเกษตรกรรวมกลุ่มจัดการสร้างอาชีพโดยความดูแลของวิทยาลัย
- 4) วิทยาลัยควรจัดอบรมผู้ผ่าน การอบรมแล้วซ้ำอีกเพื่อให้เกิดทักษะและเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการสร้างอาชีพ

ความเห็นของชุมชนอีกส่วนหนึ่งเป็นความเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของชุมชนต่อครูอาจารย์ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับ โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยพยายามจะให้ครูอาจารย์ ปรับปรุงแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดดังกล่าว ได้แก่

- 1) ให้วิทยากรออกติดตามผลเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมหลังสิ้นสุดการอบรม เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้
- 2) ให้ครู/อาจารย์ออกสำรวจความต้องการในการฝึกอาชีพของชุมชน โดยตรง เพื่อจะทราบข้อมูลที่เป็นจริง
- 3) ให้ครู/อาจารย์ที่มีความรู้เชี่ยวชาญอาชีพมีส่วนร่วมในการดำเนินอาชีพในชุมชน เพื่อให้การดำเนินการครบวงจร เกิดประสิทธิผล

4) ให้ครู/อาจารย์เป็นพี่เลี้ยงกลุ่มเกษตรกรหลังจากการอบรมเสร็จสิ้นเพื่อประเมินผลงาน และใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงวิธีการอบรมในการอบรมซ้ำ

ตารางที่ 17 ตารางสรุปความคาดหวังของชุมชนต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน (โครงการอบรมวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้น)

ความคาดหวังของชุมชน	
ต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	ต่อครู/อาจารย์
1. ให้วิทยาลัยจัดตลาดนัดแรงงานอาชีพแก่ชุมชน อาจเป็นเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนหรือจำหน่าย สินค้า	1. ให้วิทยากรออกติดตามผลเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมหลังสิ้นสุดการอบรม เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้
2. วิทยาลัยควรจัดหลักสูตรการอบรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของเกษตรกร	2. ให้ครู/อาจารย์ออกสำรวจความต้องการในการฝึกอาชีพของชุมชน โดยตรง เพื่อจะทราบข้อมูลที่เป็นจริง
3. วิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ชุมชนหรือเกษตรกรรวมกลุ่มจัดการสร้างอาชีพโดยความดูแลของวิทยาลัย	3. ให้ครู/อาจารย์ที่มีความรู้เชี่ยวชาญอาชีพมีส่วนร่วมในการดำเนินอาชีพในชุมชน เพื่อให้การดำเนินการครบวงจร เกิดประสิทธิผล
4. วิทยาลัยควรจัดอบรมผู้ที่ผ่านการอบรมแล้วซ้ำอีกเพื่อให้เกิดทักษะและเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการสร้างอาชีพ	4. ให้ครู/อาจารย์เป็นพี่เลี้ยงกลุ่มเกษตรกรหลังจากการอบรมเสร็จสิ้นเพื่อประเมินผลงานและใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงวิธีการอบรมในการอบรมซ้ำ

จากตารางที่ 17 พบว่า ชุมชนมีความคาดหวังต่อวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในเรื่องการจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าหรือตลาดแรงงานอาชีพ สำหรับให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายสินค้าอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยควรจัดหลักสูตรการอบรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของเกษตรกร โดยให้ครู/อาจารย์ออกสำรวจความต้องการของชุมชน เกษตรกรในพื้นที่โดยตรง ควรจัดสรรงบประมาณให้ครู/อาจารย์ออกไปร่วมดำเนินอาชีพที่จัดอบรมให้ในฐานะผู้ดูแลหรือวิทยากรพี่เลี้ยง เพื่อจะทราบปัญหาการดำเนินงานและควรมีการอบรมซ้ำเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพเพิ่มเติม และควรมีการออกติดตามผลการอบรมเพื่อสร้างขวัญ กำลังใจและความเชื่อมั่นแก่เกษตรกร

2.5.2 ปัญหา ข้อเสนอแนะ

2.5.2.1 ปัญหา ข้อเสนอแนะ ตามความคิดเห็นของครู อาจารย์

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ และสำรวจความต้องการของโครงการพบว่า มีบุคลากรด้านนี้น้อย ครู – อาจารย์มีภาระงานประจำ เช่น งานสอน จึงทำให้การทำงานล่าช้า ประกอบกับในด้านการสำรวจความต้องการระหว่างหน่วยงานค่อนข้างมีระบบ ระเบียบ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของความล่าช้า ในส่วนของการสำรวจและประชาสัมพันธ์เกษตรกรโดยตรง จะต้องใช้งบประมาณและระยะเวลามาก จึงทำให้การประชาสัมพันธ์เกษตรกรโดยตรง จะต้องใช้งบประมาณและระยะเวลามาก จึงทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหาร ครู อาจารย์จึง เสนอแนะโดยให้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีออกสำรวจความต้องการอาชีพของชุมชนอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่บริการ

“ปัจจุบันทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีก็ตระหนักถึงความสำคัญของเกษตรกรเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เพราะนักเรียนที่เรียนอยู่ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ต่างก็เป็นบุตรหลานของเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีก็ได้พยายามประชาสัมพันธ์เผยแพร่หลักสูตรการอบรมอยู่ตลอดเวลา ครู – อาจารย์ที่รับผิดชอบงานด้านฝึกอบรมควรสำรวจความต้องการของ ชุมชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง โดยให้เกษตรกรที่เป็นตัวแทนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร สำรวจข้อมูลความต้องการของชุมชนในด้านอาชีพการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยชุมชนควรเป็นผู้กำหนดกิจกรรมเอง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชน โดยการเข้าหา ชุมชน ประสานความต้องการด้านอาชีพกับชุมชน แล้วกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับชุมชนอย่างจริงจัง” (ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี : 23/12/46)

(2) ปัญหาที่สำคัญในการออกประเมินติดตามหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม คือการขาดยานพาหนะติดตาม และขาดงบประมาณ วิทยาลัยควรมีการจัดตั้งงบประมาณในส่วนนี้ในทุกหลักสูตรของการฝึกอบรม อาจจะประสานกับหน่วยงานอื่น เช่น เกษตรอำเภอ และอบต. เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน กรณีที่ยานพาหนะไม่มีก็อำนวยความสะดวกเรื่องเชื้อเพลิงให้กับวิทยากรที่รับผิดชอบงานตามโครงการ

2.5.2.2 ปัญหาข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของชุมชน

(1) ในส่วนของการประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรมให้กับเกษตรกรนั้น เกษตรกรบางพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจะ ไม่ได้รับทราบหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรระยะสั้น ดังนั้น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีควรออกพื้นที่ก่อนว่าแต่ละหมู่บ้านมีความต้องการหรือมีความ

พร้อมในเรื่องใดก่อน จึงกำหนดหลักสูตรฝึกอบรม ให้ เช่น บางหมู่บ้านต้องการเพาะเห็ด, เลี้ยงไหม, เลี้ยงเป็ด, ไก่ ควรดูความเหมาะสมของภูมิอากาศพื้นที่ที่จะฝึกอบรม ฯ อาชีพ เหล่านั้น หรือ ไม่ จึงดำเนินการจัดอบรม โดยจะต้องสามารถประกอบอาชีพได้ และมีตลาดรองรับการฝึกอบรมน่าจะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ โดยจัดตั้งเป็นศูนย์สาธิต และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

“ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมที่มีขีดความสามารถ และความพร้อมที่จะจัดฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และพัฒนารูปแบบฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ โดยให้วิทยาลัยระดับอุดมศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถทั้งภาครัฐ เอกชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมมือกัน โดยใช้วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเป็นศูนย์กลางให้สมกับเป็นวิทยาลัยของเกษตรกรอย่างแท้จริง” (ก้านัน ต. น้ำคำใหญ่ อ.เมือง จ.ยโสธร:6/1/46)

(2) ในการพัฒนาอาชีพในชุมชน วิทยาลัย ควรเป็นแบบอย่างการรณรงค์ อาชีพทางด้านเกษตรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นเป็นแบบอย่างและปฏิบัติตามได้ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนชุมชนในท้องถิ่นเมื่อมีปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือ และรวบรวมข้อมูลการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ควบคุมกับข้อมูลด้านการตลาด ให้เป็นปัจจุบันได้บริการชุมชน เพื่อวางแผนในการพัฒนาอาชีพ เช่น วางแผนในการผลิตและจำหน่ายให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องเน้นการพัฒนาอาชีพ ตามความต้องการของตลาด และ ทางวิทยาลัยจะต้องมีการจัดการด้านการตลาดระยะยาว และต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการฝึกอบรม โดยให้วิทยาลัยพยายามเลือกสรรผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนจะสามารถช่วยกันผลิต เพื่อจำหน่าย ทั้งนี้ต้องวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ในชุมชนและแรงงาน กรรมวิธีการผลิตเป็นสำคัญ

“ในส่วนของ การติดตามช่วยเหลือ และสนับสนุนการประกอบอาชีพหลังการฝึกอบรมนั้นวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยียังมีการดำเนินการน้อยมาก ควรจัดคานักแรงงานให้นักศึกษา และชุมชนในแต่ละปี เพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนอาชีพต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเป็นการฝึกการเป็นผู้ประกอบการภายในตัว” (นายสวาท ทองมณี : 18/9/45)

ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่ผู้บริหาร ครู- อาจารย์ และชุมชนได้ให้ความเห็นทั้งจากแบบสอบถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ตารางสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน

ด้าน	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
การจัดทำและ พัฒนา หลักสูตร	1. การวิเคราะห์ปัญหายังไม่สอดคล้อง และตรงกับความต้องการที่แท้จริงของ ชุมชนและกลุ่มเกษตรกร 2. การพัฒนาหลักสูตรต้องใช้เวลาในการ ทดลองใช้และประเมินผลกับบุคคลเป้า หมายในหลายพื้นที่ หลายกลุ่ม 3. งบประมาณ /บุคลากรมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอ	1. วิทยาลัยวางแผนการทำงานระดับ จังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ของเกษตรกรอย่างแท้จริง 2. กำหนดพื้นที่เป้าหมายโดยจัดลำดับ ความจำเป็นให้เกิดความชัดเจน 3. พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพใน การทำงานให้สอดคล้องกับบทบาท และหน้าที่
การจัดตลาด นัดแรงงานและ อาชีพ	1. ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และ ความสามารถในการปฏิบัติงาน 2. ระบบการจัดตลาดแรงงานไม่มีการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	1. สำรวจความต้องการของตลาดแรง งานและ อาชีพในชุมชน 2. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการ ดำเนินการจัดตลาดแรงงานและอาชีพ 3. จัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพให้ สอดคล้องกับความต้องการของ เกษตรกร
การประเมิน และ ติดตามผล หลังสิ้นสุด โครงการ	1. งบประมาณในการดำเนินการด้านนี้มี จำกัด 2. ขาดยานพาหนะในการออกติดตามผล 3. การติดตามผลมีจำกัดเพราะเกษตรกร ขาดการรวมกลุ่มเพราะหลังฝึกอบรมจะ แยกกันประกอบอาชีพตามความถนัด	1. สนับสนุนงบประมาณสำหรับ ประเมินติดตามผลหลังสิ้นสุด โครงการ 2. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการ ประเมินติดตามผลหลังสิ้นสุดโครง การแก่บุคลากร
ความร่วมมือ กับหน่วยงาน อื่น	1. แนวคิดวิธีการปฏิบัติกับเกษตรกรไม่ สอดคล้องกัน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับบุคลากร ที่จะทำงานร่วมกัน 2. การดำเนินงานขึ้นอยู่กับนโยบายของ แต่ละหน่วยงาน	1. วางแผนใช้บุคลากร เครื่องมือร่วม กัน 2. ลดขั้นตอนลำดับขั้นของการปฏิบัติ งานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่าปัญหาและข้อเสนอแนะของครู อาจารย์ ชุมชน และนักศึกษา เกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพในชุมชน ลักษณะของปัญหา ร่วมกันมี 2 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การจัดตลาดนัดแรงงานและอาชีพทั้งสำหรับชุมชนและนักศึกษา การติดตามผลการอบรมเกษตรกรที่ผ่านการอบรม นักศึกษาที่จบหลักสูตรในแง่ของการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อช่วยเหลือแนะนำ โดยเฉพาะปัญหาด้านการตลาด วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีควรฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่พร้อมจะรับปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย